

UDKAST, 04.12.2023

Forslag

til

Lov om forsøgsordning for frie bymidter

Kapitel 1

Formål og anvendelsesområde

§ 1. Loven skal give kommunalbestyrelserne i de kommuner, der er nævnt i § 2, stk. 1, mulighed for indtil den 31. december 2029, jf. dog § 11, stk. 1, at iværksætte forsøg med afprøvning af tiltag, der kan understøtte bylivet i bymidterne i de byer, der er nævnt i § 2, stk. 1.

§ 2. Loven finder anvendelse inden for bymidterne i følgende byer, jf. dog § 9:

- 1) Rødekro, Aabenraa Kommune.
- 2) Assens, Assens Kommune.
- 3) Grindsted, Billund Kommune.
- 4) Rønne, Bornholms Regionskommune.
- 5) Faaborg, Faaborg-Midtfyn Kommune.
- 6) Sakskøbing, Guldborgsund Kommune.
- 7) Ikast, Ikast-Brande Kommune.
- 8) Vamdrup, Kolding Kommune.
- 9) Nordborg, Sønderborg Kommune.
- 10) Otterup, Nordfyns Kommune.
- 11) Odder, Odder Kommune.
- 12) Nykøbing Sjælland, Odsherred Kommune.
- 13) Støvring, Rebild Kommune.
- 14) Hornslet, Syddjurs Kommune.

Stk. 2. Bymidterne i de byer, der er nævnt i stk. 1, nr. 1-4, 6-8, 10 og 11, er afgrænset i kommuneplanen, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 3, i lov om planlægning.

Stk. 3. Bymidterne i de byer, der er nævnt i stk. 1, nr. 5, 9 og 12-14, er afgrænset i kortbilag 1.

Kapitel 2

Forsøg efter lov om planlægning

§ 3. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde anvende dispensationskompetencen efter § 19, stk. 1, jf. stk. 2, i lov om planlægning, selvom dispensationen er i strid med principperne i den pågældende plan. Ved afgørelse efter 1. pkt. finder § 21, stk. 1, i lov om planlægning ikke anvendelse.

Kapitel 3

Forsøg på erhvervsområdet

§ 4. Kommunalbestyrelsen kan yde en fysisk eller juridisk person tilskud til leje af erhvervslejemål på markedsvilkår, når lejemålet har været ubenyttet i mindst 90 dage.

Stk. 2. § 14, stk. 4 og 5, i lov om erhvervsfremme finder ikke anvendelse for tilskud, som kommunalbestyrelsen yder i medfør af stk. 1.

§ 5. Kommunalbestyrelsen kan erhverve eller leje bebyggede ejendomme på markedsvilkår til brug for velfærdsfunktioner.

Stk. 2. Ved velfærdsfunktioner forstås borgernære funktioner såsom borgerservice, sundhedsfunktioner, kulturskoler, fritidsaktiviteter, biblioteker mv. Velfærdsfunktionerne kan være kommunale, private mv. Velfærdsfunktionerne kan være samlet i én bygning i bymidten eller være fordelt på flere bygninger i bymidten.

§ 6. Kommunalbestyrelsen kan med henblik på udlejning af lokaler på markedsvilkår planlægge for overskudskapacitet på op til 40 % af det samlede areal i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner, herunder bygninger på de ejendomme som kommunalbestyrelsen kan erhverve eller leje efter § 5, stk. 1.

§ 7. Kommunalbestyrelsen kan, jf. § 6, udleje lokaler på markedsvilkår i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner, herunder bygninger på de ejendomme som kommunalbestyrelsen kan erhverve eller leje efter § 5, stk. 1. Udlejning efter 1. pkt. kan også ske til en lejer, der ikke tilbyder folkeoplysende virksomhed.

§ 8. Kommunalbestyrelsen kan uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i bymidten.

Stk. 2. Ved en adfærdsfremmende gave forstås en gave til en værdi af maksimalt 150 kr., der har til formål at fremme en adfærd, der understøtter bylivet i bymidten.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen må uddele adfærdsfremmende gaver til en samlet værdi af maksimalt 250.000 kr. i forsøgsperioden.

Kapitel 4

Forsøg om ophævelse af fredskovspligt efter lov om skove

§ 9. Miljøministeren ophæver efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen fredskovspligten på:

- 1) Arealer i Aabenraa Kommune, der er nødvendige for, at der i Rødekro, jf. § 2, stk. 1, nr. 1, kan skabes et byrum mellem stationsområdet og den øvrige bymidte, jf. kortbilag 2.

- 2) Arealer i Rebild Kommune, der er nødvendige for, at der i Støvring, jf. § 2, stk. 1, nr. 13, kan skabes et byrum med forskellige funktioner i tilknytning til jernbanestationen, jf. kortbilag 2.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter vilkår for afgørelser efter stk. 1, herunder om:

- 1) At et andet areal bliver fredskovspligtigt (erstatningsskov).
- 2) At fredskovspligten genindtræder på arealerne, hvis det projekt, der nødvendiggør ophævelse af fredskovspligten, jf. stk. 1, nr. 1 og 2, ikke er igangsat inden udløbet af forsøgsperioden, jf. § 1.

Stk. 3. Ved fastsættelse af vilkår efter stk. 2, nr. 1, skal størrelsen af erstatningsskoven udgøre mindst 200 % af det areal, hvor fredskovspligten ophæves. Ved fastsættelse af øvrige vilkår efter stk. 2, nr. 1, finder bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer m.v. anvendelse.

Kapitel 5

Tilskud til forsøgsbyerne

§ 10. Ministeren for byer og landdistrikter kan efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen yde tilskud til etablering af velfærdsfunktioner, fornyelse af bymidten og andre bylivsskabende projekter.

Stk. 2. Ministeren for byer og landdistrikter fastsætter nærmere regler om udmøntning og anvendelse af tilskud efter stk. 1.

Kapitel 6

Forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg

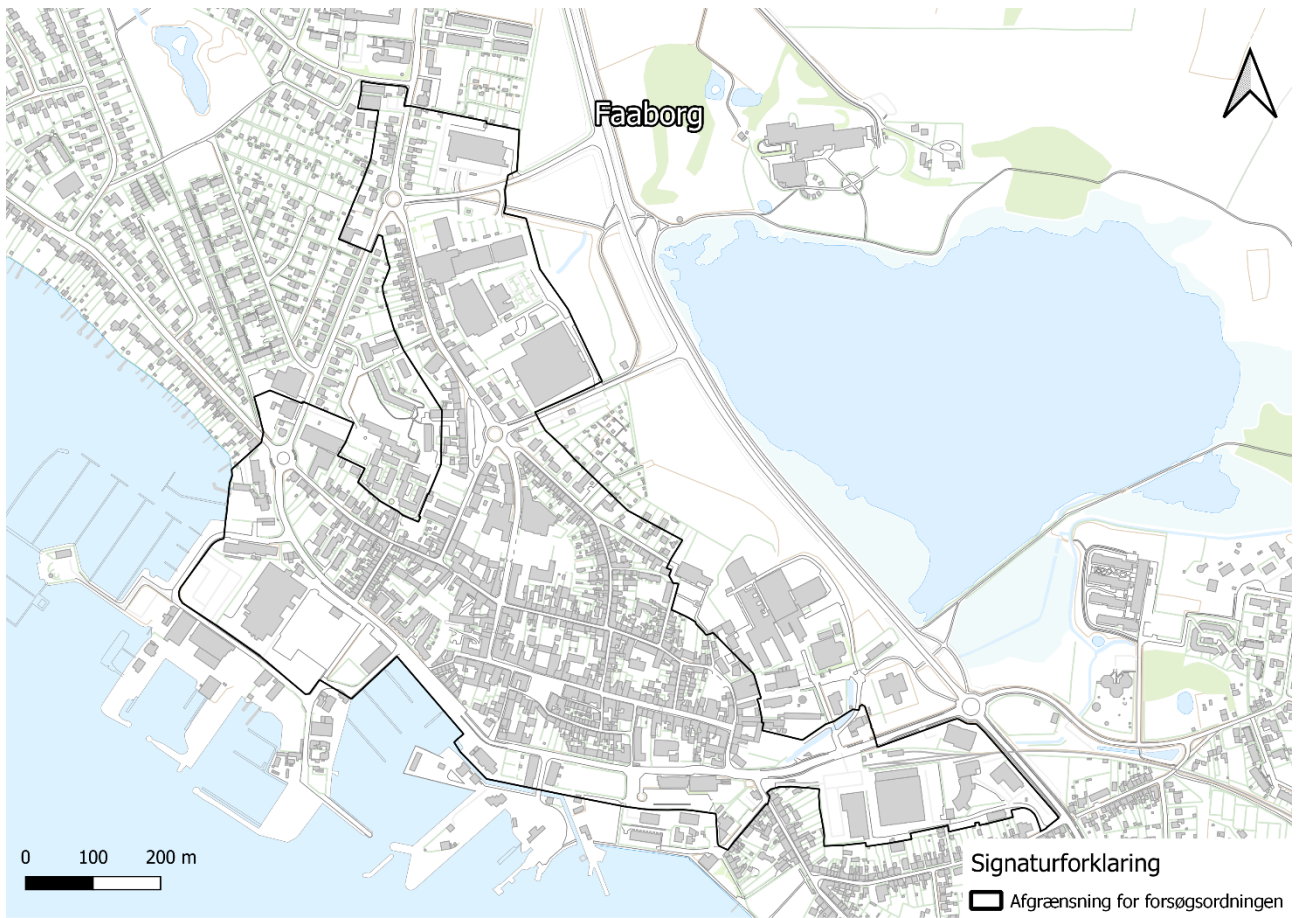
§ 11. Ministeren for byer og landdistrikter kan efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen forlænge forsøgsperioden indtil senest den 31. december 2031.

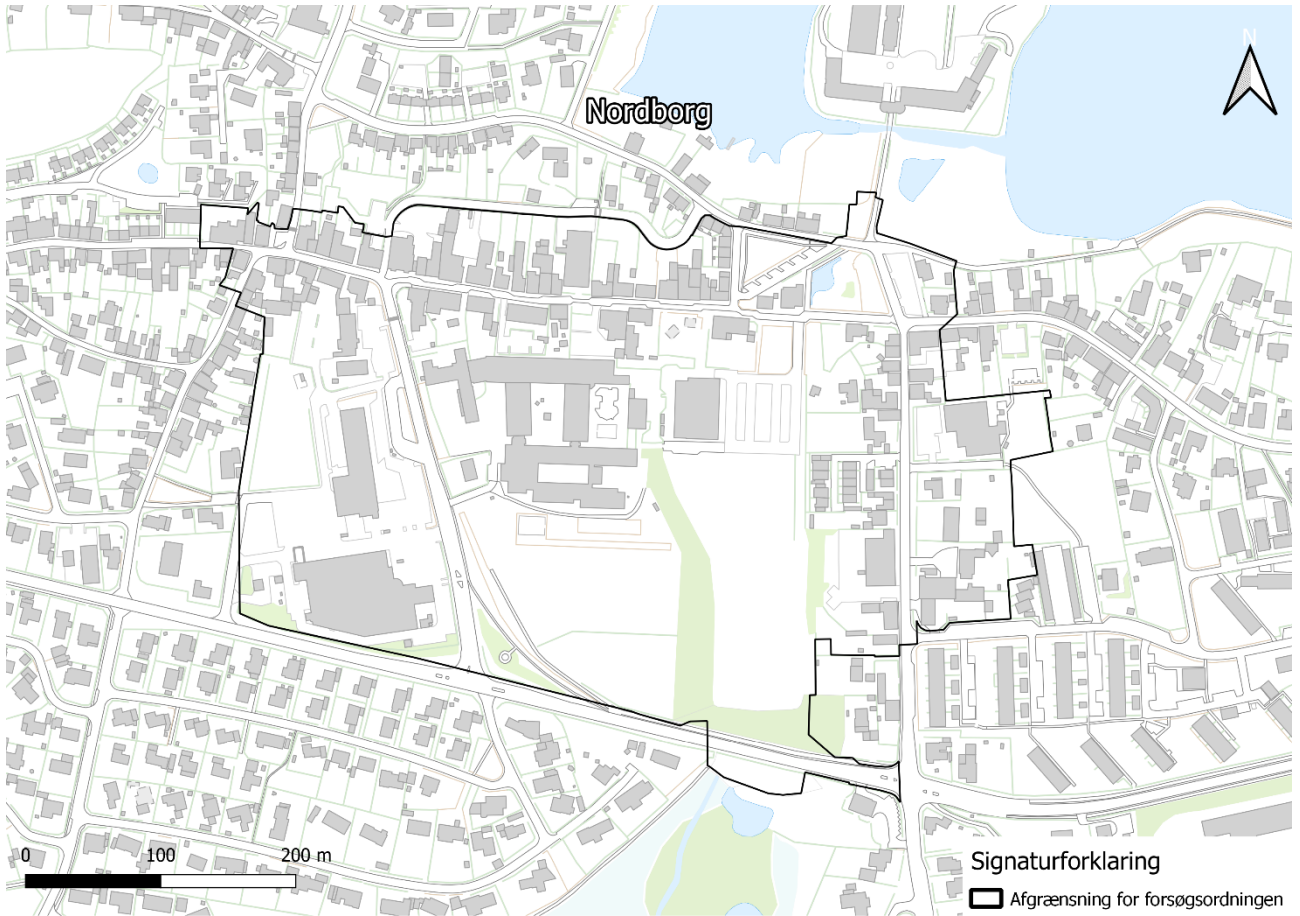
Stk. 2. Ministeren for byer og landdistrikter fastsætter nærmere regler om forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg, der gennemføres efter denne lov.

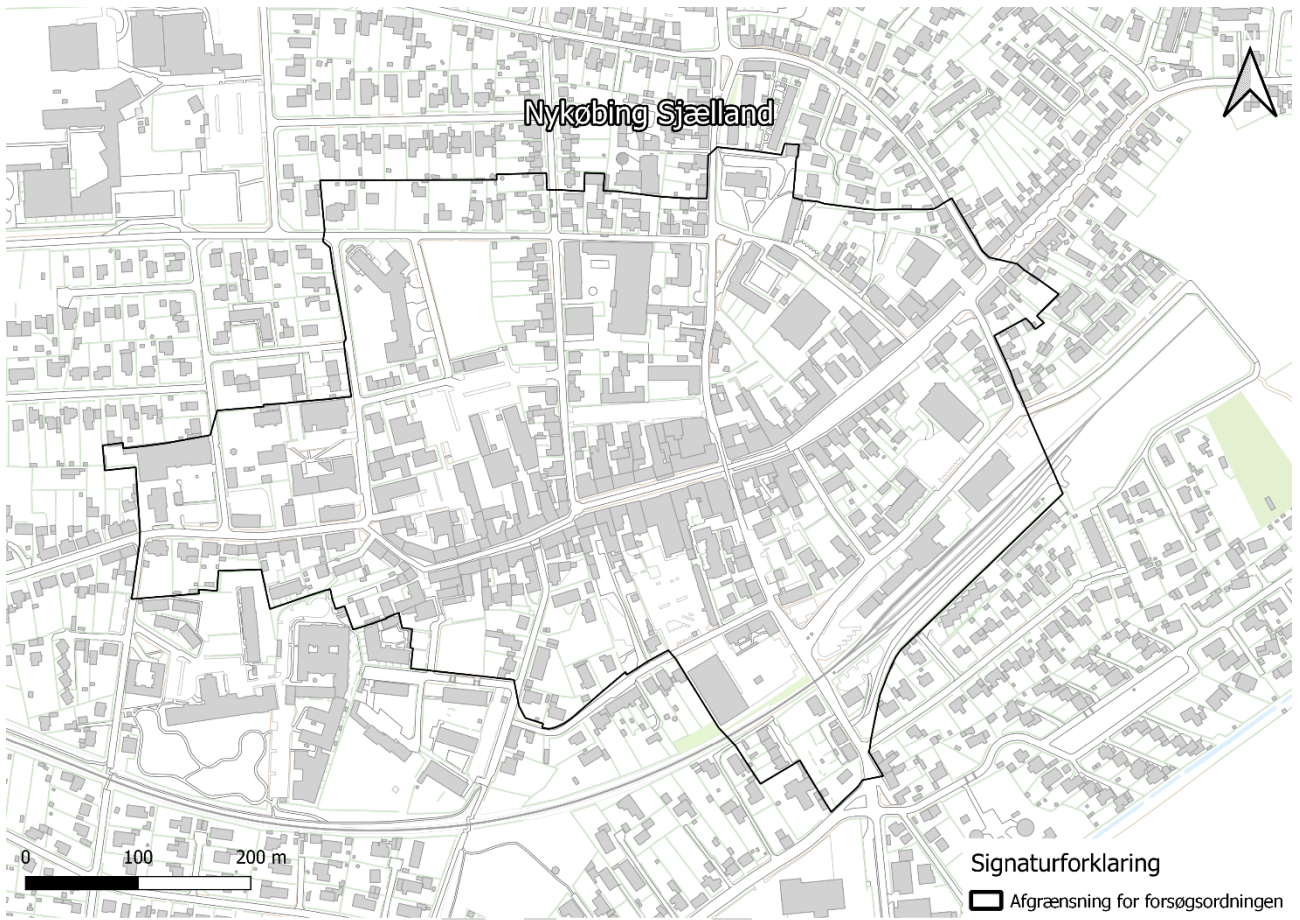
Kapitel 7

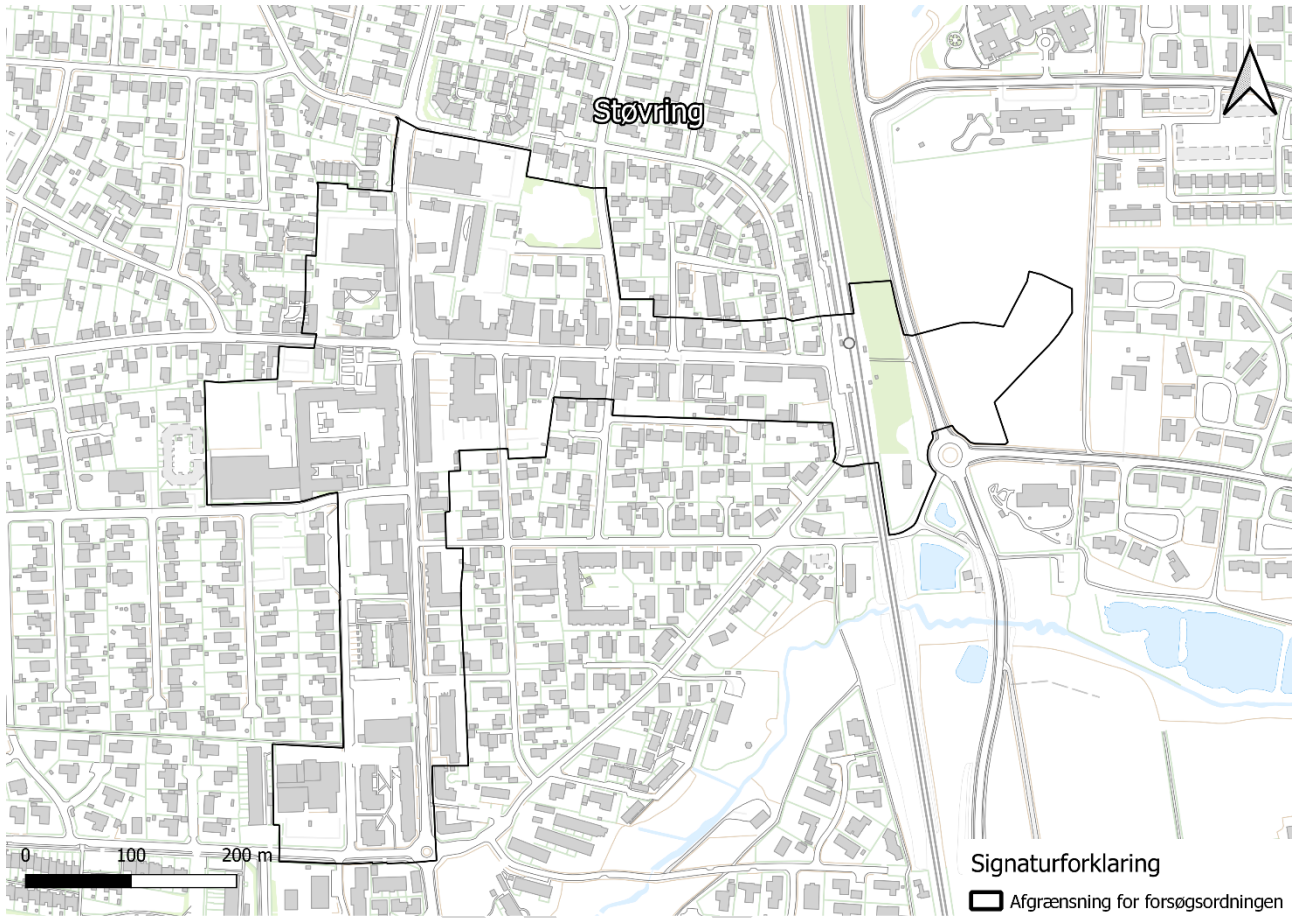
Ikrafttrædelse

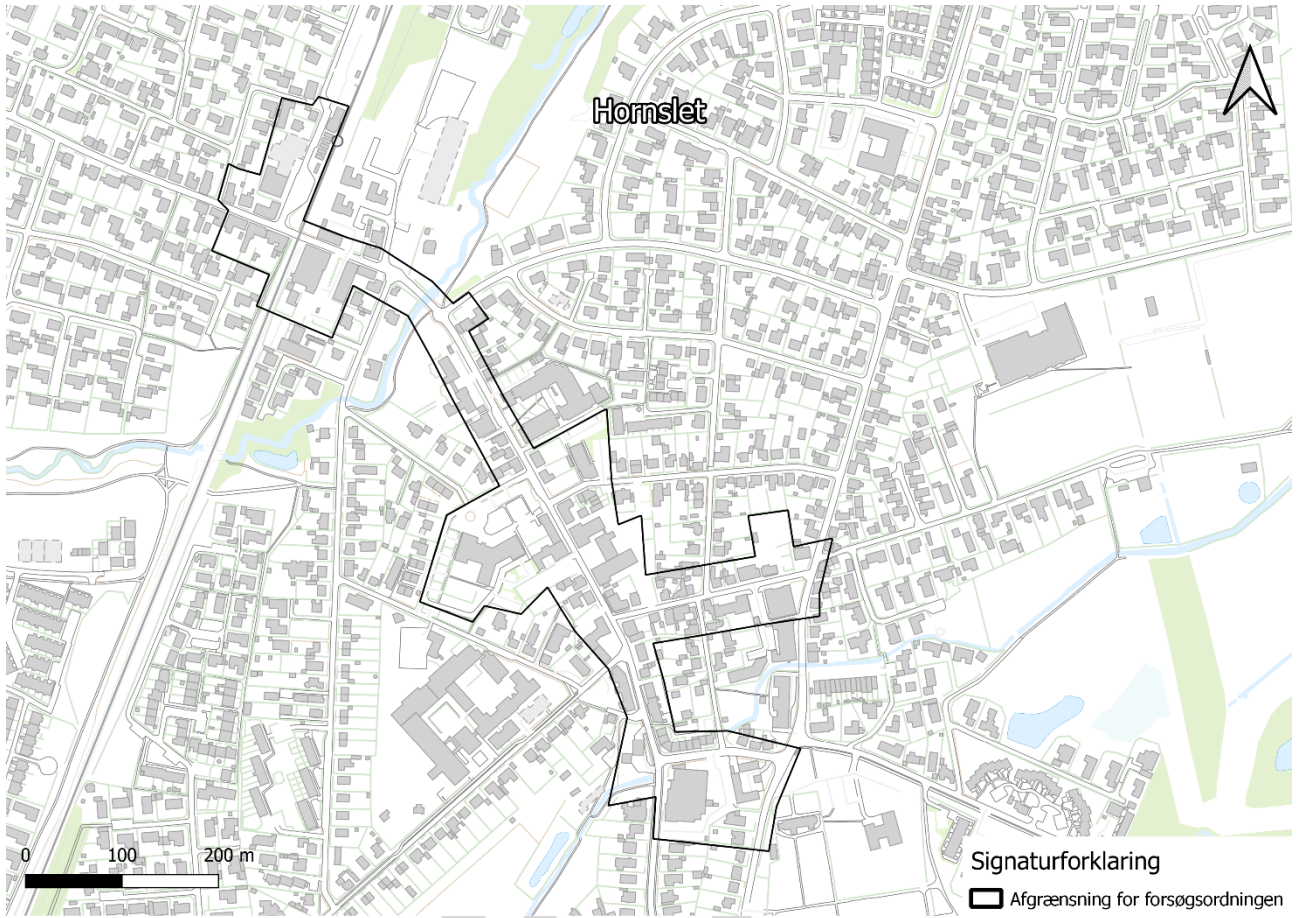
§ 12. Loven træder i kraft den 1. juli 2024.

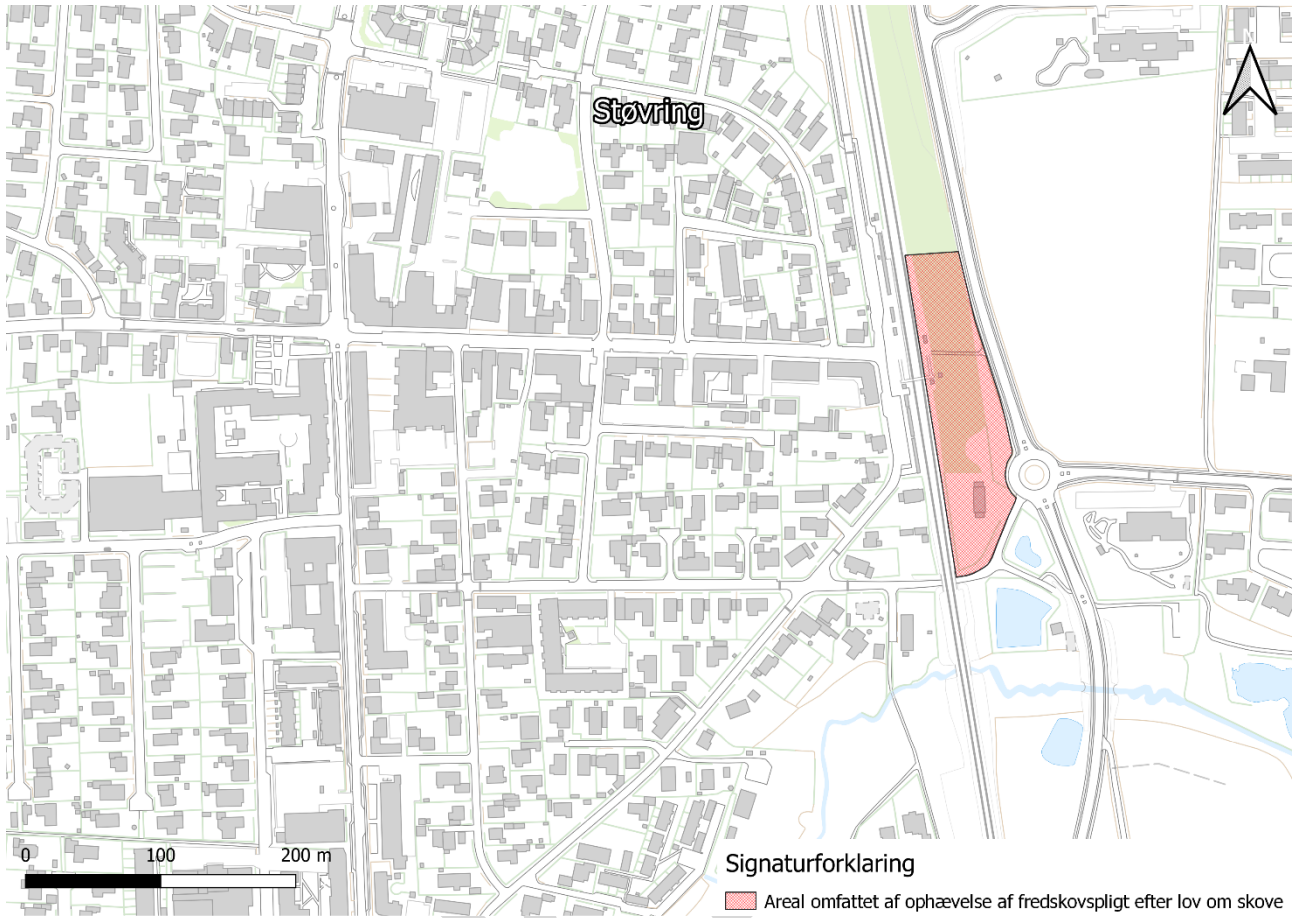

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Socialdemokratiet, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne indgik den 29. november 2021 aftale om "Mere liv i bymidter og landdistrikter". Moderaterne har senere tiltrådt aftalen.

I mange af de mindre og mellemstore byer er bymidterne præget af butiksdød. Aftalepartierne ønskede med aftalen at understøtte stærke lokalsamfund, hvor bymidterne kan være lokale samlingspunkter, og hvor der er bedre muligheder for at leve også i landdistrikterne. Aftalepartierne var derfor enige om at igangsætte en række initiativer, der kan bidrage til, at bymidterne igen bliver et lokalt samlingspunkt og mødested.

Et af initiativerne i aftalen er, at der skal etableres en forsøgsordning, hvor en række bymidter sættes fri af eksisterende lovgivning for at afprøve nye tiltag, der kan understøtte levende bymidter. Der er behov for at understøtte kommunernes arbejde med at skabe levende bymidter i de mindre og mellemstore byer. Det er kommunerne og de lokale aktører, der kender de lokale og stedbundne potentialer bedst. Derfor skal kommunerne have bedre mulighed for at tænke ud af boksen og ikke lade de gode idéer være begrænset af eksisterende lovgivning.

Forsøgsordningen er målrettet mindre og mellemstore byer med mellem 4.000 og 20.000 indbyggere. Det er en forudsætning, at der etableres lokale velfærdsfunktioner som en del af forsøgsordningen.

Under forsøgsordningen afsættes 25 mio. kr. årligt i 2024-2027 (2022-pl) til medfinansiering af fornyelse af bymidter og 30 mio. kr. i 2024 (2022-pl) til medfinansiering af placering af lokale velfærdsfunktioner i bymidten.

Som det følger af aftalen, inviterede den daværende indenrigs- og boligminister primo 2022 landets kommuner til at indgå i forsøgsordningen. Der var følgende krav for at indgå i forsøgsordningen:

- 1) Bymidterne ligger i byer med mellem 4.000-20.000 indbyggere.
- 2) Kommunen forpligter sig til at etablere lokale velfærdsfunktioner med nye tilbud og funktioner, der kan skabe nærhed og understøtte bylivet som f.eks. borgerservice, sundhedsfunktioner, kulturskoler, fritidsaktiviteter, biblioteker mv., og disse sammentænkes og samlokaliseres med bymidstens øvrige funktioner og byliv i et samarbejde med byens øvrige parter. Velfærdstilbuddene

skal udspringe af lokale behov, opretholde samme kvalitet som andre velfærdstilbud i kommunen og der lægges vægt på nytænkende og innovative projekter.

3) Lokale private og civile aktører, f.eks. lokale ildsjæle og foreninger, skal inddrages i et bredt samarbejde med kommunen. Der lægges vægt på nye samarbejdsformer med lokale aktører og inddragelse af civilsamfundet, som styrker det lokale engagement.

32 kommuner indsendte interesselkendegivelser om at deltage i forsøgsordningen. Aftalepartierne udvalgte i juni 2022 i alt 14 kommuner, som gik videre i forsøgsordningen og skulle udarbejde en kvalificeret ansøgning. Alle 14 kommuner har indsendt en kvalificeret forsøgsansøgning med beskrivelse af de indsatser, som påtænkes gennemført i bymidten, herunder etablering af velfærdsfunktioner. I ansøgningerne har kommunerne endvidere beskrevet en række ønsker til fritagelse fra eksisterende lovgivning eller nye lovhjemler.

På baggrund af de kvalificerede forsøgsansøgninger besluttede aftalepartierne i oktober 2023 at udvælge alle 14 byer til forsøgsordningen. Aftalepartierne besluttede endvidere hvilke regler, der skal gives frihed fra og hvilke nye lovhjemler, der skal tilvejebringes. Lovforslaget er således en forsøgslov, der giver forsøgskommunerne en række lovfritagelser og nye lovhjemler til at gennemføre forsøg i perioden 2024-2029. Forsøgsbestemmelserne vil alene kunne anvendes i forsøgsperioden, dvs. indtil den 31. december 2029, idet ministeren for byer og landdistrikter dog efter ansøgning fra den enkelte kommunalbestyrelse vil kunne forlænge forsøgsperioden indtil senest den 31. december 2031.

Formålet med lovforslaget er at give kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne mulighed for i de konkrete bymidter at kunne afprøve forskellige indsatser, som kommunerne har peget på vil kunne understøtte bylivet i bymidten. Ophævelse af fredskovspligt vil dog kun blive relevant for konkrete arealer med fredskov i Rødekro og Støvring.

Lovforslaget indeholder følgende forsøg:

- 1) Udvidet adgang til dispensationer fra lokalplaner: Det foreslås, at forsøgskommunerne i særlige tilfælde vil kunne dispensere fra en lokalplans principper.
- 2) Tilskud til leje af ubenyttede erhvervslejemål: Det foreslås, at forsøgskommunerne vil kunne yde tilskud til leje af erhvervslejemål på markedsvilkår, når lejemålet har været ubenyttet i mindst 90 dage.
- 3) Erhvervelse eller leje af bebyggede ejendomme til velfærdsfunktioner: Det foreslås, at forsøgskommunerne vil kunne erhverve eller leje bebyggede ejendomme på markedsvilkår til brug for velfærdsfunktioner.
- 4) Planlægning for overskudskapacitet og udlejning af lokaler i velfærdscentre: Det foreslås, at forsøgskommunerne dels vil kunne planlægge for overskudskapacitet på op til 40 % af det

samlede areal i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner, dels vil kunne udleje lokaler i sådanne bygninger på markedsvilkår.

- 5) Uddeling af adfærdsfremmende gaver: Det foreslås, at forsøgskommunerne vil kunne uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i bymidten.
- 6) Ophævelse af fredskovspligt i Røde Kro og Støvring bymidter: Det foreslås, at miljøministeren efter ansøgning ophæver fredskovsplikten på nærmere angivne arealer i henholdsvis Røde Kro bymidte (Aabenraa Kommune) og Støvring bymidte (Rebild Kommune) og samtidig fastsætter vilkår om bl.a. erstatningsskov.

2. Lovforslagets baggrund

I januar 2020 lancerede regeringen Vækstplan for handel og logistik. Et af initiativerne var oprettelsen af et bredt sammensat partnerskab bestående af repræsentanter fra erhvervslivet, detailhandelen, interesseorganisationer, ejendomsejerne, foreninger, stat og kommuner. På den baggrund blev Partnerskab for levende bymidter nedsat i august 2020. Baggrunden for partnerskabet var, at alt for mange danske bymidter oplever en funktionsudtømming bl.a. på grund af affolkning, ændrede handelsmønstre og nye mobilitets- og pendlingsmønstre. Der er tale om komplekse problemstillinger, der kun kan løses med fælles og innovative indsatser.

Det var partnerskabets overordnede vurdering, at bymidterne i de mindre og mellemstore byer må udvikles til at være multifunktionelle aktivitets- og mødesteder, hvis de skal overleve. Det vil kræve et tæt samarbejde mellem bymidtens forskellige aktører (offentlige, private og civile), en omstilling af detailhandels- og serviceerhvervet samt attraktive kulturmiljøer og mødesteder, hvis det skal lykkes at fastholde så mange fysiske butikker som muligt og sikre, at tomme lokaler udnyttes af nye erhverv, kulturtilbud, idræts- og foreningsliv eller bynære boliger. Der er brug for alliancer mellem alle relevante aktører og mod til at afprøve nye løsninger.

Partnerskabet drøftede en række temaer, der gav anledning til at rette anbefalinger til både staten og kommuner og til de mange aktører, der dagligt arbejder med at skabe levende bymidter rundt om i landet. Der kunne ikke peges på nogle nemme løsninger eller løsninger, der passer i alle byer. Derfor mente partnerskabet, at det centrale greb vil være at udbrede de formaliserede og bredt forankrede lokale bysamarbejder.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Lovens formål og anvendelsesområde samt forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg

3.1.1. Gældende ret

Kommunerne er omfattet af det almindelige legalitetsprincip, som betyder, at kommunernes opgavevaretagelse er betinget af, at der er hjemmel i lovgivningen, og at opgavevaretagelsen ikke strider mod lovgivningen.

Hvis en kommune skal have mulighed for at varetage en ny opgave eller varetage en opgave på anden måde end fastlagt i eksisterende lovgivning, er det således nødvendigt at etablere hjemmel hertil.

Kommunerne kan herudover i et vist omfang få dispensation til at fravige gældende regler i medfør af eksisterende forsøgsbestemmelser i lovgivningen. Forvaltningen heraf er baseret på en forudsætning om lighed, således at lovgivning gælder lige for alle landets kommuner.

Efter planlovens § 11 a, stk. 1, skal kommuneplanen indeholde retningslinjer for bl.a. afgrænsning af bymidter og bydelscentre.

Af planlovens § 5 m, stk. 1, følger, at arealer til butiksmål skal udlægges i den centrale del af en by (bymidten). I byer med 20.000 indbyggere og derover kan der udlægges arealer til butiksmål i den centrale del af en bydel (bydelscenter).

Efter planlovens § 5 m, stk. 2, skal beliggenheden og afgrænsningen af bymidter og bydelscentre tage udgangspunkt i tilstedeværelsen og koncentrationen af en række funktioner, herunder butikker, kulturtilbud, privat og offentlig service. Der skal således tages udgangspunkt i, at der i områderne er stor mangfoldighed i de kunde- og publikumsorienterede funktioner, og at funktionerne er placeret tæt på hinanden, så der kan opnås en synergi mellem de forskellige aktiviteter. Følgende funktioner kan indgå i udpegningen af bymidten: Detailhandel, hoteller, restauranter, stationer/busterminaler, banker, forretningsservice, kulturtilbud, sundhedsvæsen og offentlig administration.

Ved bymidten forstås det centrale område i en by, som typisk tager udgangspunkt i den historiske del af byen. Bymidten er oftest karakteriseret ved, at der foruden butikker er eksempelvis caféer, restauranter, biografer, spillesteder, hoteller, stationer og busterminaler, lægekonsultationer, banker, forretningsservice, kulturtilbud, rådhus, bibliotek, skole, sundhedsvæsen og offentlig administration inden for ret korte, indbyrdes afstande. I de større byer er butikkerne ofte placeret omkring en hovedgade og et eller flere butiksstrøg, mens sidegaderne udgør sekundære butiksstrøg. Butikkerne i bymidten er en blanding af dagligvarebutikker og udvalgsvarerbutikker, og det er ofte i bymidten, at specialiserede butikker inden for dagligvarer og udvalgsvarer er beliggende. I bymidten i de mindre byer er der typisk en eller flere butikker, der både sælger daglig- og udvalgsvarer.

Ændringer i afgrænsningen af en bymidte forudsætter en ændring af kommuneplanen. En ændring af bymidten skal følges af en redegørelse, som begrundes, at et givet område eller flere områder inddrages i bymidten. Begrundelser kan f.eks. være, at der mangler rummelighed til udbygning af butiksforsyningen, at detailhandel kan medvirke til at fremme en omdannelse i et byomdannelsesområde, et ønske om at skabe sammenhæng mellem bymidten og andre områder med bymidtefunktioner og behov for arealer med god tilgængelighed. Desuden kan hensyn til et bevaringsværdigt bymiljø, historiske bygninger, pladser og kulturmiljøer samt mulighed for at trafikbetjene et område være væsentlige argumenter. Det afgørende er, at bymidten udvikles inde fra og ud som en sammenhængende bymidte. De områder, der kan inddrages i bymidten, skal derfor være områder, der støder op til den nuværende afgrænsning. En udvidelse skal være med til at styrke den eksisterende bymidte, og det skal derfor undgås at skabe todelte eller usammenhængende bymidter.

3.1.2. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3.1.2.1. Lovens formål og anvendelsesområde

Forsøgsordningen for frie bymidter har til hensigt at give kommunalbestyrelserne i de udvalgte forsøgskommuner frihed til at afprøve nye løsninger og tiltag i praksis med henblik på at understøtte bylivet i forsøgsbyernes bymidter. Lovforslaget tager sigte på at etablere lovgivningsmæssige rammer herfor. Lovforslaget vil samtidig give hjemmel til at fravige den almindelige forudsætning om lighed ved forvaltningen af landets kommuner og borgere.

Det foreslås således, at kommunalbestyrelserne i følgende 14 kommuner får mulighed for indtil den 31. december 2029 at iværksætte forsøg med afprøvning af tiltag, der kan understøtte bylivet i bymidterne i de angivne byer: Rødekro, Aabenraa Kommune; Assens, Assens Kommune; Grindsted, Billund Kommune; Rønne, Bornholms Regionskommune; Faaborg, Faaborg-Midtfyn Kommune; Sakskøbing, Guldborgsund Kommune; Ikast, Ikast-Brande Kommune; Vamdrup, Kolding Kommune; Nordborg, Sønderborg Kommune; Otterup, Nordfyns Kommune; Odder, Odder Kommune; Nykøbing Sjælland, Odsherred Kommune; Støvring, Rebild Kommune; Hornslet, Syddjurs Kommune. Dog vil det foreslåede forsøg om ophævelse af fredskovspligt alene vedrøre de nærmere angivne arealer i henholdsvis Rødekro bymidte (Aabenraa Kommune) og Støvring bymidte (Rebild Kommune).

Endvidere foreslås det, at afgrænsningen af bymidterne i Rødekro, Assens, Grindsted, Rønne, Sakskøbing, Ikast, Vamdrup, Otterup og Odder vil svare til afgrænsningen i kommuneplanen, mens afgrænsningen af bymidterne i Faaborg, Nordborg, Nykøbing Sjælland, Støvring og Hornslet vil fremgå af lovforslagets kortbilag 1.

Fokus i forsøgsordningen er at skabe levende bymidter gennem en styrkelse af den nære velfærd, hvorfor det har været et krav ved udvælgelsen af forsøgsbyerne, at der etableres lokale

velfærdsfunktioner i bymidten. Der er endvidere fokus på at understøtte stærke lokalsamfund, hvor bymidterne kan være lokale samlingspunkter, hvorfor det har været et krav ved udvælgelsen af de frie bymidter, at der arbejdes med at styrke det lokale engagement gennem inddragelse af lokale private og civile aktører, f.eks. lokale ildsjæle og foreninger, i et bredt samarbejde med kommunen.

3.1.2.2. Forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg

Det vil efter By-, Land- og Kirkeministeriets vurdering være hensigtsmæssigt, at der skabes mulighed for, efter ønske fra den enkelte kommunalbestyrelse i en forsøgskommune, i et vist omfang at forlænge forsøgsperiodens afslutning til et senere tidspunkt end den 31. december 2029.

By-, Land- og Kirkeministeriet vurderer endvidere, at forsøgskommunernes særlige adgang til at iværksætte forsøg på en række områder i bymidten medfører behov for, at oplysninger om de forsøg, der vil blive iværksætte i de enkelte bymidter, bliver lettilgængelige for borgere, myndigheder m.fl., og at det sikres, at de enkelte forsøg følges op af en god og systematisk evaluering.

Det foreslås derfor, at ministeren for byer og landdistrikter efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen vil kunne forlænge forsøgsperioden med op til to år, dvs. indtil senest den 31. december 2031. Den foreslåede bestemmelse vil således også give ministeren mulighed for en forlængelse af kortere varighed end to år, f.eks. indtil den 31. december 2030.

Endvidere foreslås det, at ministeren for byer og landdistrikter fastsætter nærmere regler om forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg, der gennemføres efter denne lov.

Det er hensigten med bemyndigelsen, at ministeren for byer og landdistrikter vil fastsætte minimumskrav til offentliggørelse og evaluering af de forsøg, der gennemføres med hjemmel i dette lovforslag, som kommunalbestyrelserne beslutter at iværksætte, ændre eller afbryde i de udvalgte bymidter. Derudover er det hensigten at fastsætte krav om indberetning af iværksættelsen af forsøg og den gennemførte evaluering til By-, Land- og Kirkeministeriet.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse omfatter alene de forsøg, som kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne vil træffe beslutning om at gennemføre fra lovens ikrafttræden og frem til forsøgsordningens afslutning.

Det forventes, at ministeren for byer og landdistrikter bl.a. vil anvende bemyndigelsen til at fastsætte regler om minimumskrav til kommunalbestyrelsens ansøgning om forlængelse, om ansøgningsfrist og om de kriterier, som ministeren vil skulle anvende ved bedømmelsen af en ansøgning om forlængelse.

En eventuel forlængelse vil give mulighed for, at forsøgskommunerne ikke skal afvikle forsøg, som der evt. træffes beslutning om at videreføre generelt for alle kommuner. Det vil således kunne bidrage til en mere smidig og mindre bureaukratisk overgang ved forsøg, der måtte give anledning til ændret

regulering for alle 98 kommuner. Der kan også være forsøg, som det ikke vil være hensigtsmæssigt at afvikle ved forsøgsperiodens udløb, uden at der er tale om, at forsøget giver anledning til ændret regulering for alle 98 kommuner.

Det forventes endvidere, at ministeren for byer og landdistrikter vil anvende bemyndigelsen til at fastsætte regler om minimumskrav til forsøgskommunernes offentliggørelse af beslutninger om at iværksætte forsøg, herunder indholdet heraf, og regler om, at kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne underretter By-, Land- og Kirkeministeriet om sådanne beslutninger. Det vil desuden kunne fastsættes, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre de iværksatte forsøg på kommunens hjemmeside.

Kommunalbestyrelsen i den enkelte forsøgskommune vil ud over offentliggørelse af forsøg på kommunens hjemmeside generelt eller i forhold til konkrete forsøg kunne træffe beslutning om, at der i tillæg til offentliggørelse på kommunens hjemmeside skal ske offentliggørelse af forsøg ved f.eks. annoncering i den lokale presse, informationsmøder eller særskilt henvendelse til den af forsøget berørte personkreds.

Bemyndigelsen forventes tillige anvendt til at bestemme, at kommunalbestyrelsen snarest muligt vil skulle orientere By-, Land- og Kirkeministeriet om forsøg, som iværksættes, ændres eller afbrydes.

Ved fastsættelsen af nærmere regler om offentliggørelse og indberetning af de forsøg, kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at iværksætte osv., vil der blive lagt vægt på hensynet til, at reglerne giver borgerne m.fl. lettilgængelige og sikre oplysninger om de forsøg, som er eller har været iværksat i den pågældende forsøgsbymidte, uden at reguleringen bliver uforholdsmæssigt administrativ tung for forsøgskommunen.

Formålet med forsøgsordningen med frie bymidter er dels at styrke levende bymidter og den nære velfærd i de udvalgte byer, dels at opnå erfaringer med forskellige indsatser for at skabe levende bymidter. Forsøgsordningen giver mulighed for regelfritagelser og stiller en pulje på 130 mio. kr. til rådighed for byerne.

Der vil blive gennemført en evaluering af forsøgsordningen i form af en erfaringsopsamling af indsatserne. Evalueringen vil kunne danne grundlag for eventuelle videre politiske beslutninger om levende bymidter. Desuden vil evalueringen kunne udbrede erfaringerne til en bredere kreds af kommuner og bymidteaktører. Det er derfor hensigten, at evalueringen vil skulle bidrage med viden om virkningsammenhænge og resultater for de forskellige indsatser i forsøgsordningen.

Ved fastlæggelsen af de nærmere regler om forsøgskommunernes evaluering vil der blive lagt vægt på hensynet til, at evalueringen dels skal kunne give et hensigtsmæssigt grundlag for at træffe beslutning om, hvorvidt et givent forsøg skal udbredes til alle landets kommuner, dels skal kunne

bidrage med viden om, hvorvidt de gennemførte forsøg og øvrige indsatser i bymidterne har medvirket til at skabe mere liv i bymidterne.

Ministeren for byer og landdistrikter forventes på denne baggrund at anvende bemyndigelsen til at fastsætte regler om krav til evalueringen, herunder indhold og offentliggørelse heraf, samt regler om, at evalueringen vil skulle indsendes til By-, Land- og Kirkeministeriet.

Der forventes bl.a. at blive fastsat krav om, at forsøgskommunerne vil skulle gennemføre en ”formativ virkningsevaluering” af deres indsatser. Med en virkningsevaluering genereres der viden om, hvad virkningen af en indsats er, og hvad det er, der virker, i stedet for alene at fokusere på målopfyldelse eller effekt. At evalueringen er formativ betyder, at den er designet til løbende at generere viden, så indsatserne kan tilpasses undervejs.

Kravene til forsøgskommunernes virkningsevaluering vil f.eks. kunne omfatte en beskrivelse af forsøgsprojektets vigtigste aktiviteter og indsatser, forventede effekter og resultater samt en beskrivelse af evalueringsmetoden. Ud over en evaluering af, hvordan de gennemførte forsøg efter denne lov bidrager til at skabe liv i bymidten, vil der blive stillet krav om evaluering af hvordan de nye velfærdsfunktioner, det offentlig-private samarbejde og den generelle forskønnelse eller renovering af bymidten bidrager til at skabe liv i bymidten. Derudover vil forsøgskommunerne skulle vurdere effekten af forsøgene samt oplyse metoden til denne dokumentation af udviklingen af liv i bymidten. Forsøgskommunerne vil skulle vælge de områder, hvor vurderingerne gennemføres, ud fra en vurdering af, hvad der kan lade sig gøre, er relevant og er mest retvisende.

Evalueringsdesignet vil som minimum skulle indeholde systematisk dataindsamling i starten af forsøgsordningen (baseline), midtvejs i forløbet (forventeligt i 2026) og til slut i 2029. Målingerne af byliv vil som minimum skulle foretages to gange om året i hele forsøgsperioden.

By-, Land- og Kirkeministeriet vil på baggrund på forsøgskommunernes lokale evalueringer foretage en tværgående evaluering af forsøgsordning med frie bymidter og sikre formidling af læring og resultater til alle landets kommuner og byer.

For så vidt angår forsøget i Rødekro bymidte vil der med hjemmel i færdselslovens § 92 c, stk. 3, jf. § 92 a, stk. 2, blive fastsat en lavere hastighedsgrænse til 30 km i timen på udvalgte kommuneveje uden væsentlig betydning for den generelle trafikafvikling med det stedlige politis mellemkomst. Dette forsøg vil være omfattet af § 11, stk. 2, for så vidt angår den del, hvor der opnås viden om, hvorvidt forsøget har medvirket til at skabe mere liv i Rødekro bymidte. Transportministeriet vil i tillæg hertil levere bidrag til evalueringen i forhold til særligt færdselssikkerhedsmæssige og mobilitetsmæssige aspekter, herunder ulykkesbillede, de trafikale mønstre, mv.

Idet forsøget imidlertid kun omhandler én kommune, og der er tale om yderst begrænsede vejstrækninger, vil datagrundgrundlaget for at evaluere muligheden for at fastsætte en landsdækkende

ordning være meget sparsom, ligesom evalueringen derudover ikke vil kunne anses for repræsentativ for resten af landet.

3.2. Forsøg efter lov om planlægning

3.2.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen fastlægger i kommuneplanen de overordnede mål, retningslinjer og rammer for kommunens udvikling.

Lokalplaner regulerer den konkrete og mere præcise anvendelse af typisk mindre områder og er den eneste plantype, som er direkte bindende for grundejere. Det følger således af planlovens § 18, at der ikke retligt eller faktisk må etableres forhold i strid med bestemmelserne i en lokalplan, medmindre der er meddelt dispensation fra lokalplanen. Dispositioner, der er i overensstemmelse med lokalplanen, er umiddelbart tilladte. Dog kan der være krav om andre tilladelser, f.eks. byggetilladelse. Dispositioner, der ikke er i overensstemmelse med lokalplanen, forudsætter derimod, at kommunalbestyrelsen kan og vil dispensere fra den eller de relevante bestemmelser i lokalplanen. En hidtidig lovlig anvendelse af et område eller en bebyggelse kan derimod fortsætte uanset bestemmelser i en senere lokalplan.

Efter planlovens § 19, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen dispensere fra bestemmelser i en lokalplan m.v., hvis dispensationen ikke er i strid med principperne i planen, eller hvis dispensationen tidsbegrænses til maksimalt 3 år, dog 10 år for studieboliger.

Principperne i en lokalplan er planens formålsbestemmelser og de anvendelsesbestemmelser, som er fastsat ud fra formålet med planen. Derudover omfatter principperne også den planlagte struktur, dvs. fordelingen mellem friarealer og bebyggede arealer. Principperne omfatter derimod som hovedregel ikke de lokalplanbestemmelser, der mere detaljeret regulerer bebyggelsens omfang, udformning og placering, medmindre disse bestemmelser netop er fastlagt for at fastholde en særlig udformning af bebyggelsen. Dette kan f.eks. følge af en detaljeret formålsbestemmelse, der specifikt henviser til den pågældende bebyggelsesregulerende bestemmelse, eller af karakteren og detaljeringsgraden af lokalplanbestemmelsen eller lokalplanen som helhed. Den nærmere afgrænsning af en lokalplans principper afhænger således i alle tilfælde af en konkret vurdering af lokalplanen og det ønskede projekt m.v.

Det fremgår af planlovens § 19, stk. 2, at videregående afvigelser end omhandlet i § 19, stk. 1, kun kan foretages ved tilvejebringelse af en ny lokalplan.

Hvis et ønsket projekt er i strid med principperne i en lokalplan, kan det således kun gennemføres, hvis der tilvejebringes en ny lokalplan, som muliggør projektet, jf. planlovens § 19, stk. 2, eller hvis

der kan meddeles en tidsbegrænset dispensation efter planlovens § 19, stk. 1. En tidsbegrænset dispensation må ikke stride mod uforenelige hensyn, f.eks. i forhold til støj eller nærhed til risikovirksomheder.

Efter planlovens § 13, stk. 2, skal der tilvejebringes en lokalplan, før der gennemføres større udstykninger eller større bygge- eller anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse. Ved vurderingen af, om et byggeprojekt skal betragtes som et større bygge- eller anlægsarbejde, er det afgørende kriterium, om projektet vil medføre væsentlige ændringer i det bestående miljø. Selve omfanget af projektet har stor betydning, men hertil kommer projektets konkrete visuelle, funktionelle og miljømæssige konsekvenser bedømt i forhold til områdets karakter. Kriteriet om væsentlige ændringer i det bestående miljø skal ses på baggrund af formålet med bestemmelsen om lokalplanpligt. Formålet er at sikre, at større projekter bliver vurderet i en planmæssig sammenhæng og at give borgere, virksomheder, myndigheder m.fl. mulighed for at få indflydelse på planlægningen.

Hvis et ansøgt projekt er lokalplanpligtigt, jf. planlovens § 13, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen ikke meddele dispensation efter planlovens § 19, stk. 1.

Efter planlovens § 20, stk. 1, kan en dispensation efter lovens § 19 som hovedregel først meddeles, når der er forløbet 2 uger, efter at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til bl.a. ejere og brugere i det område, der er omfattet af planen, naboerne til den omhandlede ejendom og andre, som efter kommunalbestyrelsens vurdering har interesse i sagen, herunder det lokale kulturmiljøråd. Kommunalbestyrelsen kan efter § 20, stk. 2, i visse tilfælde undlade at foretage denne såkaldte ”naboorientering”, bl.a. hvor en forudgående orientering efter kommunalbestyrelsens skøn er af underordnet betydning for de personer m.v., der er nævnt i stk. 1.

Af planlovens § 21, stk. 1, fremgår, at kommunalbestyrelsen kan bemyndige en grundejerforening eller med de pågældende grundejeres samtykke en beboerforening til at meddele dispensationer som omhandlet i lovens § 19, stk. 1. Grundejer- eller beboerforeningen skal foretage orientering og underretning efter reglerne i lovens § 20.

Efter planlovens § 56, stk. 1, bortfalder en tilladelse eller dispensation efter planloven, hvis den ikke er udnyttet, inden 3 år efter den er meddelt.

3.2.2. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Planlovens § 19 giver i dag ikke kommunalbestyrelsen mulighed for at meddele tidsbegrænsede dispensationer fra en lokalplans principper.

By-, Land- og Kirkeministeriet vurderer på baggrund af tilkendegivelser i de kvalificerede forsøgsansøgninger, at kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne bør gives udvidet adgang til, i overensstemmelse med forsøgsordningen formål om understøttelse af bylivet i forsøgsbyernes bymidter, at dispensere fra lokalplaners principper med henblik på at kunne arbejde mere fleksibelt

med f.eks. at omdanne ubenyttede lokaler i bymidten. By-, Land- og Kirkeministeriet vurderer endvidere, at en udvidet dispensationsadgang vil kunne have positive konsekvenser for bymiljøet.

Det foreslås derfor, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde vil kunne anvende dispensationskompetencen efter planlovens § 19, stk. 1, selvom dispensationen er i strid med principperne i den pågældende plan. I tilknytning hertil foreslås det, at kommunalbestyrelsen ikke vil kunne bemyndige en grundejer- eller beboerforening til at meddele dispensationer efter den foreslåede, udvidede dispensationskompetence, jf. herved planlovens § 21, stk. 1.

Den foreslåede, udvidede dispensationsadgang vil gøre det muligt for kommunalbestyrelsen at dispensere til, at et område eller en bygning kan udnyttes på en for bylivet i bymidten hensigtsmæssig måde, selvom det strider mod den anvendelse, der oprindeligt er lokalplanlagt for.

Lokalplanlægning sikrer bl.a. inddragelse af offentligheden og gør det muligt for borgere og andre at forudse, hvilke dispositioner der kan foretages på den enkelte ejendom. Ved dispensation fra en lokalplan er det således heller ikke muligt for kommunalbestyrelsen at afveje de forskellige hensyn på samme måde som ved udarbejdelse af en (ny) lokalplan.

På den baggrund indgår det i den foreslåede ordning, at kommunalbestyrelsen alene vil kunne anvende den udvidede dispensationsadgang i særlige tilfælde. Kommunalbestyrelsen vil således være forpligtet til i hvert enkelt tilfælde, hvor anvendelse af den udvidede dispensationsadgang kommer på tale, at overveje, om det af hensyn til inddragelsen af offentligheden og forudsigeligheden for grundejere m.fl. vil være mest hensigtsmæssigt at tilvejebringe en ny lokalplan.

Ved særlige tilfælde skal også forstås, at kommunalbestyrelsen ikke vil kunne meddele dispensation, hvis dette vil stride mod uforenelige hensyn som f.eks. virksomhedsstøj, luftforurening eller nærhed til risikovirksomheder. Den udvidede dispensationsadgang må således bl.a. ikke føre til nye miljøkonflikter mellem eksisterende produktionsvirksomheder og borgere, der benytter ejendomme til boligformål.

Kommunalbestyrelsen vil dog få mulighed for efter en konkret vurdering at dispensere til f.eks. ændret anvendelse af stueetagen i en ejendom, der er belastet af trafikstøj, fra butik eller liberalt erhverv til boligformål. Dette vil forudsætte, at der i forvejen findes boliger i den pågældende ejendom eller de tilstødende ejendomme, og at den nye bolig ikke vil blive mere støjbelastet end disse eksisterende boliger. Det forudsættes også, at kommunalbestyrelsen vil administrere denne mulighed med tilbageholdenhed.

Det vil, som for øvrige dispensationer, være overladt til kommunalbestyrelsen at vurdere, om der i den enkelte sag kan og skal meddeles dispensation efter planlovens § 19, stk. 1. I den forbindelse vil kommunalbestyrelsen endvidere kunne vurdere, om der i bekræftende fald bør meddeles en tidsbegrænset eller tidsubegrænset dispensation. Det bemærkes herved, at en tidsbegrænset

dispensation også vil være gældende efter forsøgsperiodens udløb. Kommunalbestyrelsen vil ikke være forpligtet til at anvende dispensationsmuligheden.

Den foreslåede ordning indeholder ikke i øvrigt – bortset fra undtagelsen af reglen i planlovens § 21, stk. 1, om bemyndigelse til grundejer- og beboerforeninger – ændringer af bestemmelser i planloven eller den tilhørende praksis. Dette indebærer bl.a., at bestemmelserne i planlovens § 20 om ”naboorientering” også vil gælde ved kommunalbestyrelsens anvendelse af den foreslåede, udvidede dispensationskompetence, og at kommunalbestyrelsen vil være afskåret fra at dispensere til et projekt, der er omfattet af lokalplanpligt efter planlovens § 13, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

3.3. Forsøg på erhvervsområdet

3.3.1. Gældende ret

3.3.1.1. Lov om erhvervsfremme

Det fremgår af § 14, stk. 1, i lov om erhvervsfremme, at kommunerne kan varetage lokale erhvervsfremmeaktiviteter, der omfatter erhvervsservice og erhvervsudvikling. Derudover fremgår det af § 14, stk. 4 og 5, at sådanne erhvervsfremmeaktiviteter skal være bredt tilgængelige for virksomhederne og ikke må virke konkurrenceforvridende i forhold til det private erhvervsliv, herunder at der ikke må ydes direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder.

Det følger af lovens forarbejder, jf. Folketingstidende 2018-19, A, L 73 som fremsat, side 41 ff., at både erhvervsservice og erhvervsudvikling er erhvervsfremme, idet begrebet erhvervsfremme i loven bruges som en samlet betegnelse for alle erhvervsrettede aktiviteter, der har til formål at understøtte virksomheders og iværksætteres muligheder for vækst i bred forstand.

Erhvervsservice kan være information og vejledning om start, drift og udvikling af virksomhed samt virksomhedsoverdragelse. Der kan også som led i erhvervsservicen afholdes netværksmøder, kurser og lignende kollektive arrangementer, i det omfang tilsvarende ikke udbydes af private aktører.

Erhvervsudvikling omfatter udviklingen af gode rammevilkår for iværksættere og virksomheder med henblik på at styrke væksten, den internationale konkurrenceevne og globaliseringen samt turismeudvikling.

Erhvervsudvikling omfatter på lokalt niveau aktiviteter, der har direkte betydning for udviklingen af det lokale erhvervslivs vækstvilkår, og som fremmer tilpasningen af erhvervsstrukturen til konkurrenceforhold m.v. Der er med andre ord kun adgang til kommunal medfinansiering af initiativer, som direkte fremmer lovens målsætning om at styrke udviklingen i dansk erhvervsliv

gennem en sammenhængende erhvervsfremmeindsats på tværs af hele Danmark. Erhvervsudviklingsaktiviteterne skal rettes mod at understøtte udviklingen af det private erhvervsliv.

Erhvervsfremmeaktiviteter skal være kollektive og bredt tilgængelige for virksomhederne. Erhvervsudviklingsaktiviteterne skal være indrettet således, at de vil kunne benyttes af alle virksomheder i kommunen, som har en potentiel interesse heri. Det betyder dog ikke, at alle tiltag skal udformes, så det kommer alle tænkelige brancher og erhverv til gavn. Erhvervsudviklingsaktiviteterne kan f.eks. rettes mod særlige grupper af virksomheder, såsom lokale vækstsektorer, vigtige lokale enkeltbrancher eller eksporterhverv. Det afgørende er, at erhvervsudviklingsaktiviteten stilles til rådighed for alle virksomheder inden for de pågældende brancher, sektorer eller erhverv, at ingen virksomhed eller virksomheder, der kan henføres til en sådan gruppe, på forhånd er afskåret fra at kunne drage nytte af den pågældende erhvervsudviklingsaktivitet, samt at aktiviteten ikke eksklusivt retter sig mod en enkelt virksomhed.

Derudover må kommunernes erhvervsfremmeaktiviteter ikke virke konkurrenceforvridende i forhold til det private erhvervsliv, herunder må der ikke ydes direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder.

Dels må man ikke fra offentlig side påføre private leverandører konkurrence. Det indebærer, at hvor der er et privat marked for løsning af aktiviteterne, skal opgaveløsningen varetages af de private leverandører med udgangspunkt i gældende udbudsregler, bortforpagtning m.v. Dels må man ikke fra offentlig side begunstige bestemte virksomheder på de øvrige virksomheders bekostning. Dette undgås for det første ved, at aktiviteterne skal være bredt tilgængelige for virksomhederne – og for det andet ved, at virksomhederne skal betale markedsprisen for de ydelser, de måtte modtage fra offentlig side, f.eks. markedsleje i udlejningssituationer. Dermed sikres, at der ikke er noget subsidieelement i forhold til virksomhederne.

Dette udelukker dog ikke, at visse erhvervsudviklingsaktiviteter kan stilles gratis til rådighed for virksomhederne, f.eks. kommunalt ansatte projektkoordinatorer på forskellige fagområder. Men det forudsætter, at erhvervsudviklingsaktiviteterne er generelt virkende og ikke indholdsmæssigt omfatter aktiviteter, som den enkelte virksomhed alternativt selv skulle foretage eller betale for, f.eks. almindelige revisionsopgaver. Det er således særligt fremhævet, at der ikke må ydes direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder.

Lov om erhvervsfremme indeholder ikke en udtømmende opregning af, hvad der udgør erhvervsfremmeaktiviteter i lovens forstand, og det vil bero på en konkret vurdering, bl.a. under hensyn til lovens formål og uddybningen i lovbemærkningerne, om en given aktivitet udført af en kommune er hjemlet i og dermed reguleret af lov om erhvervsfremme.

3.3.1.2. Konkurrenceloven

Konkurrenceloven og EU-statsstøttere reglerne indeholder en række overordnede principper, der skal sikre, at der ikke forekommer konkurrenceforvridninger som følge af offentlig støtte.

Det fremgår af konkurrencelovens § 11 a, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan udstede påbud om, at støtte, der er ydet ved hjælp af offentlige midler til fordel for bestemte former for erhvervsvirksomheder, skal bringes til ophør eller skal tilbagebetales. Det forudsætter imidlertid, at støtten ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering, jf. konkurrencelovens § 11 a, stk. 2, nr. 2.

En række betingelser skal være opfyldt for, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i medfør af § 11 a, stk. 1, kan udstede påbud om, at ydet støtte enten skal bringes til ophør eller tilbagebetales. Der skal være tale om, at der i) er anvendt offentlige midler, som udgør ii) en økonomisk fordel iii) for bestemte former for iv) erhvervsvirksomhed, og som v) er konkurrenceforvridende og vi) ikke er lovlig støtte i henhold til offentlig regulering, jf. konkurrencelovens § 11 a, stk. 1 og stk. 2. Samtlige betingelser skal være opfyldt, før styrelsen kan udstede påbud.

Afgørelsen af, om støtte er lovlig i henhold til offentlig regulering, træffes ikke af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, men af vedkommende minister eller den kommunale tilsynsmyndighed, jf. § 11 a, stk. 3, 1. pkt. Ordningen er inspireret af konkurrencelovens § 2, stk. 2 og stk. 4, hvorefter konkurrencereglerne ikke finder anvendelse på konkurrencebegrænsninger, hvis ressortministeren har truffet afgørelse om, at konkurrencebegrænsningen er en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering.

3.3.1.3. Kommunalfuldmagtsregler

Efter almindelige kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse på ulovbestemt grundlag, de såkaldte kommunalfuldmagtsregler, er det som udgangspunkt ikke en kommunal opgave at varetage erhvervsvirksomhed, herunder handel, håndværk, industri og finansiel virksomhed. Udgangspunktet om, at en kommune ikke kan varetage erhvervsvirksomhed, gælder også for kommuners erhvervelse, opførelse, ombygning og udleje (og salg) af fast ejendom, herunder bygninger og lokaler, og det er således som udgangspunkt ikke lovligt for en kommune uden lovhjemmel at varetage disse opgaver.

Det antages dog i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at der i visse tilfælde anses for at være sådanne særlige hensyn til enten det kommunale fællesskabs behov eller almindelige samfundsmæssige opgaver, at det ovenfor nævnte forbud mod kommunal erhvervsvirksomhed modificeres.

Det antages således i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at en kommune som en modifikation til det nævnte udgangspunkt har en generel adgang til at forsyne sig selv med varer og tjenesteydelser samt fast ejendom, som er nødvendige eller hensigtsmæssige i løsningen af kommunale opgaver, det være sig lovbestemte opgaver som opgaver efter

kommunalfuldmagtsregler. En kommune kan således erhverve eller leje fast ejendom, herunder bygninger og lokaler, med henblik på at varetage kommunale opgaver.

Det antages endvidere i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at en kommune som en modifikation til det nævnte udgangspunkt under visse betingelser – for at undgå værdispild – i et vist omfang lovligt kan udnytte overkapacitet. Efter de kommunale tilsynsmyndigheders praksis er det blandt andet en betingelse for udnyttelsen af overkapacitet, at overkapaciteten skal være et resultat af varetagelse af lovlige kommunale opgaver, at den pågældende opgave ikke er dimensioneret med det formål at opnå mulighed for at varetage opgaver, der normalt ikke er kommunale, samt at overkapaciteten af hensyn til løsningen af den kommunale opgave ikke kan afskaffes. Ved afgørelsen af, om en kommune lovligt kan sælge overkapacitet, indgår det efter de kommunale tilsynsmyndigheders praksis endvidere som et element i afvejningen, om opgaven i forvejen varetages på rimelig måde af private erhvervsdrivende. Det er en betingelse, at overkapaciteten sælges til markedspris for at undgå konkurrenceforvridning. Salg kan dog ikke ske til under kostprisen.

Det er endvidere almindeligt antaget i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at en kommune ikke er afskåret fra at erhverve en ejendom, når kommunen herved varetager en kommunal interesse i at sikre sig rådigheden over ejendommen og dermed dens anvendelse, uden at kommunen samtidig har konkrete planer med den pågældende ejendoms anvendelse, når der er en vis mulighed for, at kommunen på et tidspunkt skal anvende ejendommen med henblik på at varetage en kommunal interesse. Det er i sådanne tilfælde særligt påset af tilsynsmyndigheden, at kommunen ved erhvervelsen ikke (også) varetog et ulovligt formål. En kommune kan derimod ikke opføre et byggeri uden et konkret kommunalt formål.

En kommune kan med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler stille kommunale lokaler til rådighed for borgerne i kommunen og lokale foreninger m.v. til varetagelse af kommunale opgaver, f.eks. mødevirksomhed og kulturelle opgaver. Baggrunden herfor er kommunernes almene interesse i at stille fysiske rammer til rådighed for borgernes kulturelle og politiske liv. En kommune kan også stille kommunale lokaler, f.eks. forsamlingshuse til rådighed for borgerne til sammenkomster af mere privat karakter. I den forbindelse kan en kommune stille lokalerne vederlagsfrit til rådighed eller kræve et beløb, der højst må svare til de af kommunens samlede omkostninger, der er forbundet med lånet.

I de kommunale tilsynsmyndigheders praksis antages på baggrund af de ovenfor nævnte overkapacitetsbetragtninger endvidere, at kommuner med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler under visse betingelser i et vist omfang kan udleje ledige lokaler, bygninger og grunde og dermed varetage erhvervsvirksomhed. Det er en forudsætning, at der er tale om ejendom, som kommunen for en kortere eller længere periode ikke skal benytte til kommunale formål. Hvis der blot er en vis

mulighed for, at kommunen på et tidspunkt skal anvende ejendommen for at varetage en kommunal interesse, er kommunen ikke forpligtet til at afhænde ejendommen uden et konkret formål. Det er endvidere et krav, at udlejning sker på markedsvilkår.

En kommune, der ejer en ejendom, som den for en kortere eller længere periode ikke skal benyttes til normale kommunale formål, kan således udleje denne på markedsvilkår, jf. vejledning nr. 9175 af 3. marts 2021 om offentligt udbud ved salg af kommunens og regionens faste ejendomme.

I praksis er det antaget, at en kommune, som på grundlag af synspunkter om overskudskapacitet udlejer fast ejendom, kan udbyde og/eller ombygge den pågældende faste ejendom, herunder i overensstemmelse med lejers ønsker, i det omfang den pågældende udvidelse eller ombygning tillige tilgodeser en anvendelse af bygningen til kommunale formål.

Det antages endvidere i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at kommuner med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler – ud over den adgang, der er hertil i lovgivningen om erhvervsfremme – kan varetage opgaver, der understøtter den generelle erhvervsudvikling i kommunen. Det er afgørende, at der er tale om generelt erhvervsfremmende aktiviteter, og at en støtte afspejler lokale fællesbehov og ikke enkelte virksomheders behov.

3.3.1.3.1. Uddeling af adfærdsfremmende gaver

Det antages efter kommunalfuldmagtsreglerne, at en kommune kun kan påtage sig en opgave, hvis denne er af almennyttig karakter. Dette kriterie indebærer, at kommunens foranstaltninger skal have et generelt sigte og skal være rettet til borgerne i almindelighed. De kommunale foranstaltninger skal imødekomme relevante behov hos det fællesskab af borgere, som kommunen udgør, ligesom der skal være fri og lige adgang til de pågældende foranstaltninger (ydelser).

Kommuner kan som udgangspunkt ikke uden lovhjemmel begunstige enkelte borgere eller grupper af borgere.

Efter tilsynsmyndighedernes praksis gælder der dog den modifikation til forbuddet mod kommunal støtte til enkelte borgere/grupper af borgere, at økonomisk støtte kan gives i særlige tilfælde, hvis der varetages en kommunal interesse.

3.3.1.4. Folkeoplysningsloven

Folkeoplysningsloven (lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitetet) forpligter kommunerne til at stille egnede, ledige lokaler til rådighed for den frie folkeoplysende virksomhed, herunder idrætshaller og andre haller samt udendørsanlæg, som tilhører kommunen eller er beliggende i denne. Loven gælder for alle folkeoplysende foreninger og ikke kun foreninger med medlemmer under 25 år. Det fremgår af § 21 i folkeoplysningsloven, at kommunalbestyrelsen anviser egnede ledige lokaler til den frie

folkeoplysende virksomhed. Kommunalbestyrelsen skal, i prioriteret rækkefølge, anvise kommunale lokaler, herefter lokaler der anvendes af almengymnasiale uddannelser, almen voksenuddannelse, uddannelse på social- og sundhedsområdet m.m., derefter regionale lokaler og endelig statslige lokaler. Kommunalbestyrelsens pligt til anvisning af lokaler til den frie folkeoplysende virksomhed, samt prioriteringen af anviste lokaler, forhindrer ikke, at ledige kommunale lokaler anvendes til øvrige formål eller stilles til rådighed for aktører, der ikke er organiseret som en folkeoplysende forening.

Det bemærkes, at den frie folkeoplysende virksomhed i henhold til folkeoplysningsloven skal forstås som oplysende virksomhed, der er etableret af en folkeoplysende forening med vedtægter som overholder en række formalia, jf. lovens §§ 4 og 5, og som enten tilbyder folkeoplysende voksenundervisning eller frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde. Af lovens § 5, stk. 3, fremgår tillige, at en folkeoplysende forening ikke må oprettes eller drives i kommercielt øjemed.

3.3.2. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3.3.2.1. Tilskud til fysiske og juridiske personer til leje på markedsvilkår af erhvervslejemål, som har været ubenyttede i mindst 90 dage

I de kvalificerede forsøgsansøgninger har to kommuner ønsket mulighed for at give kommunal støtte til erhvervsdrivende, foreninger og kunstnere med henblik på midlertidig leje af tomme butikslokaler til markedsleje. Formålet med forsøget vil være at understøtte det lokale erhvervs- og foreningsliv m.v. ved at aktivere tomme butikker i bymidten, som uden et sådant tiltag kan virke skæmmende i bybilledet.

Tiltaget vil efter Erhvervsministeriets vurdering – afhængig af de konkrete omstændigheder – kunne karakteriseres som en erhvervsfremmeaktivitet omfattet af lov om erhvervsfremme. Der lægges herved vægt på, at aktiviteten vil kunne karakteriseres som erhvervsudvikling, da tiltaget vurderes at være rettet mod virksomheder generelt, bl.a. i forhold til de virksomheder, som modtager støtte til husleje, og fordi det kan være fremmende for andre erhvervsdrivende i bymidterne, at der skabes liv. Tiltagets hovedformål er således en aktivitet, der udnyttes til erhvervsformål i overensstemmelse med lov om erhvervsfremmes formål.

En sådan støtte kan endvidere sidestilles med direkte finansiel støtte til erhvervsvirksomheder, og tiltaget kan potentielt indebære, at kun enkelte virksomheder vil drage nytte af den, eller at aktiviteten retter sig eksklusivt mod en enkelt virksomhed.

For at sikre kommunerne klar hjemmel til det ønskede tiltag indeholder lovforslaget en bestemmelse, der vil give kommunalbestyrelsen i en forsøgskommune mulighed for at yde en fysisk eller juridisk person tilskud til leje af erhvervslejemål på en række nærmere betingelser, som har til formål at begrænse konkurrenceforvridende effekter. Forslaget vil også sikre, at der ikke er tvivl om

hjemmelsgrundlaget, idet lov om erhvervsfremme ikke indeholder en udtømmende liste over erhvervsudviklingsaktiviteter, som kommunerne kan varetage i medfør af lov om erhvervsfremme.

I tilknytning hertil foreslås det, at tilskud ydet af kommunalbestyrelsen efter den foreslåede ordning vil være fritaget for kravene om, at erhvervsfremmeaktiviteter ikke må ydes som direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder, og at aktiviteterne skal være bredt tilgængelige for virksomheder i kommunen, jf. § 14, stk. 4 og 5, i lov om erhvervsfremme. Fritagelsen vil kun finde anvendelse i forbindelse med forsøgsordningen og vil således ikke indebære en fritagelse for alle andre regler, som gælder for kommunerne, og heller ikke i forhold til andre erhvervsfremmeaktiviteter, som kommunerne varetager.

Den foreslåede ordning vil give kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne mulighed for at yde finansielle tilskud til erhvervsdrivende, foreninger, privatpersoner m.v., herunder f.eks. en kunstner uden cvr.nr., til leje af ubenyttede erhvervslejemål i forsøgsperioden.

Afgørende for kommunalbestyrelsens anvendelse af tilskudsmuligheden vil være, om tilskuddet til huslejen vil kunne bidrage til at få aktiveret ubenyttede lokaler i bymidten. Ved bedømmelsen af den enkelte ansøgning vil kommunalbestyrelsen kunne lægge vægt på, om den pågældende lejer med et tilskud vil kunne bidrage til at skabe liv i bymidten. Det kan f.eks. være i form af publikumsvendte aktiviteter, eller hvis der er tale om aktiviteter eller målgrupper, der ikke findes i bymidten i forvejen. Det skal også indgå i kommunalbestyrelsens vurdering, om lejerens fremadrettet kan betale huslejen uden tilskud.

Det vil være en betingelse for ydelse af tilskud, at der er tale om erhvervslejemål, som reelt har været ubenyttet i mindst 90 dage. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, at aktiviteter blot indstilles i en periode med henblik på efterfølgende at opnå tilskud til huslejen.

Det vil endvidere være en betingelse for ydelse af tilskud, at der er tale om leje på markedsvilkår. Dette betyder, at huslejen til udlejer skal svare til markedislejen, og at udlejer ikke må stilles bedre, end hvis udlejning var sket uden kommunalt tilskud. Det kommunale tilskud skal således også reelt tilfalde den erhvervsdrivende, foreningen, kunstneren m.v., som skal leje lokalerne.

Det kan ikke udelukkes, at kommunalbestyrelsens ydelse af tilskud efter den foreslåede ordning vil kunne medføre konkurrencebegrænsninger. Det vil være en forudsætning for ydelse af tilskud, at der ikke er konkurrencemæssige betænkeligheder forbundet hermed. Det vil være konkurrencebegrænsende, hvis virksomheder ikke har lige mulighed for at opnå tilskud. En eventuel forskelsbehandling kan bidrage til en skævvridning af konkurrencen mellem de virksomheder der modtager tilskud, og de virksomheder som ikke modtager (eller som får tildelt mindre) tilskud. Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at ydelse af tilskud sker på baggrund af objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende vilkår.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 4 og bemærkningerne hertil.

3.3.2.2. Erhvervelse eller leje af bebyggede ejendomme til velfærdsfunktioner, planlægning for overskudskapacitet og udlejning af lokaler i velfærdscentre

Det indgår i forsøgsordningen for frie bymidter, at der i bymidterne etableres lokale velfærdscentre – indeholdende velfærdsfunktioner med nye tilbud og funktioner, der kan skabe nærhed og understøtte bylivet, som f.eks. borgerservice, sundhedsfunktioner, kulturskoler, fritidsaktiviteter og biblioteker. Formålet med velfærdsfunktionerne er at skabe bedre service og lokalmiljøer for borgerne, da der kan være langt til nærmeste større by. Velfærdsfunktionerne sammentænkes og lokaliseres sammen med bymidtens øvrige funktioner og byliv i et samarbejde med byens øvrige parter. Velfærdstilbuddene skal udspringe af lokale behov og opretholde samme kvalitet som andre velfærdstilbud i kommunen.

Mange mindre og mellemstore byer er udfordrede af, at mange af byernes hidtidige funktioner lukker og flytter. Offentlige og private velfærdsfunktioner som f.eks. skoler, biblioteker, borgerservice og sundhedsklinikker er flyttet til de større byer som følge af kommunalreformen og den generelle urbanisering.

Placering af lokale velfærdsfunktioner og offentlige institutioner i bymidterne kan bidrage til mere nærhed i den lokale velfærdsservice og vil samtidig understøtte bylivet og aktiviteten i bymidten, så det i højere grad kan blive et socialt mødested. Det vil også kunne skabe et øget kundegrundlag for detailhandlen i bymidten. Partnerskabet for levende bymidter anbefalede derfor bl.a. også, at der sikres flere offentlige bylivsskabende funktioner i bymidterne som f.eks. uddannelsesinstitutioner, bibliotek, sundhedshus eller kultur-, fritids- og foreningsfunktioner.

Fire kommuner har i de kvalificerede forsøgsansøgninger søgt om mulighed for at kunne planlægge for overskudskapacitet i lokale velfærdscentre med henblik på kommerciel udlejning på markedsvilkår til privatpersoner eller erhvervsdrivende, som kan indgå i husets drift og fremtidige udvikling. I de fire konkrete forsøg er der tale om, at kommunen ønsker at opkøbe eksisterende ejendomme eller tomme lokaler og ombygge dem til velfærdsfunktioner, der både skal rumme offentlige og private funktioner.

Tre kommuner har i de kvalificerede forsøgsansøgninger ønsket mulighed for at kunne udleje eller udlåne lokaler i de kommende velfærdscentre til grupper, som falder uden for folkeoplysningens formål (enkeltpersoner, grupper eller private erhvervsdrivende).

By-, Land- og Kirkeministeriet vurderer, at kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne bør have mulighed for at eksperimentere med samlokalisering af forskellige velfærdsfunktioner i bymidten, således at offentlige og private funktioner kan findes i samme bygning eller kan være samlokaliseret i bygninger med kort indbyrdes afstand. Der bør desuden gives mulighed for forsøg med planlægning

af overskudskapacitet i velfærdscentre, som etableres i eksisterende byggeri, med henblik på udlejning på markedsvilkår, herunder også til grupper, som falder uden for folkeoplysningens formål.

Det foreslås på den baggrund, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at erhverve eller leje bebyggede ejendomme i en forsøgsbymidte til brug for velfærdsfunktioner – hvorved forstås borgernære funktioner såsom borgerservice, sundhedsfunktioner, kulturskoler, fritidsaktiviteter, biblioteker mv. Velfærdsfunktionerne vil kunne være kommunale, private mv. og vil kunne være samlet i én bygning i bymidten eller være fordelt på flere bygninger i bymidten.

Dernæst foreslås det, at kommunalbestyrelsen med henblik på udlejning af lokaler på markedsvilkår vil kunne planlægge for overskudskapacitet på op til 40 % af det samlede areal i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner – herunder bygninger på de ejendomme, som kommunalbestyrelsen vil kunne erhverve eller leje efter den foreslåede ordning.

Det foreslås desuden, at kommunalbestyrelsen vil kunne udleje lokaler på markedsvilkår i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner – herunder bygninger på de ejendomme, som kommunalbestyrelsen vil kunne erhverve eller leje efter den foreslåede ordning. I tilknytning hertil foreslås det, at sådan udlejning også vil kunne ske til lejere, der ikke tilbyder folkeoplysende virksomhed.

Den foreslåede ordning vil samlet set give kommunalbestyrelsen mulighed for, i nærmere angivet omfang og på nærmere angivne betingelser, at drive erhvervsvirksomhed i forsøgsperioden.

For at reducere konkurrencebegrænsning vil den foreslåede ordning kun give kommunalbestyrelsen mulighed for at planlægge for overskudskapacitet i form af overtagelse (køb eller leje) af bebyggede ejendomme eller eksisterende lokaler i bymidten, som ombygges til velfærdsfunktioner. Kommunalbestyrelsen vil således ikke kunne planlægge for overskudskapacitet gennem nybyggeri, da det i højere grad ville kunne føre til øget udbud af udlejningslokaler i bymidten og dermed påvirke det private udlejningsmarked.

For at reducere konkurrencebegrænsende virkninger indgår det også i den foreslåede ordning, at kommunalbestyrelsens mulighed for med henblik på udlejning af lokaler på markedsvilkår at planlægge for overskudskapacitet begrænses til højst 40 % af det samlede areal i de omhandlede bygninger i velfærdscentrene.

At udlejningen vil skulle ske på markedsvilkår betyder, at kommunalbestyrelsen vil skulle opkræve en leje, der svarer til markedslejen i området. Hvis kommunalbestyrelsen agerer som markedsaktør, f.eks. som udlejer af erhvervslejemål, vil kommunalbestyrelsen desuden være forpligtet til at sikre, at aftaler indgås på markedsvilkår for at undgå konkurrenceforvridning. Det indebærer, at priser og øvrige aftalevilkår vil skulle fastsættes i overensstemmelse med, hvad der kan opnås i en forhandling mellem uafhængige aftaleparter.

Efter forsøgsperioden vil forsøgskommunerne fortsat kunne bruge lokalerne til lovlige kommunale formål. Den planlagte overskudskapacitet, som er udlånt eller udlejet til andet end lovlige kommunale formål, vil som udgangspunkt skulle afvikles. Der henvises til pkt. 3.3.1.3.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 5-7 og bemærkningerne hertil.

3.3.2.3. Uddeling af adfærdsfremmende gaver

En kommune har i den kvalificerede forsøgsansøgning ønsket mulighed for at afprøve incitamentsmodeller med adfærdsfremmende gaver (nudging-gaver) til borgere, der kan understøtte bylivet i en bymidte. Som eksempler på sådanne gaver kan nævnes, at borgere modtager gavekort til den lokale biograf, tilskud til offentlig transport eller en kop kaffe i bymidten.

Erhvervsministeriet vurderer, at selve den direkte uddeling af adfærdsfremmende gaver umiddelbart ikke vil være omfattet af konkurrencelovens § 11 a, da det er en betingelse, at støtten gives til en virksomhed. Adfærdsfremmende gaver kan dog udgøre indirekte støtte til bestemte former for erhvervsdrivende. Eksempelvis vil et gavekort i almindelighed kun kunne indløses hos udvalgte virksomheder, herunder bestemte biografer, bestemte caféer, bestemte parkeringsselskaber m.v. Disse virksomheder vil få en økonomisk fordel i forhold til konkurrerende virksomheder, hvor gavekortene ikke kan bruges. En sådan fordel vil kunne indebære, at der foreligger konkurrenceforvridende støtte efter konkurrencelovens § 11 a. By-, Land- og Kirkeministeriet bemærker, at de eventuelle konkurrenceforvridende effekter ved støtten skal være meget begrænsede. Derfor vurderer By-, Land- og Kirkeministeriet, at kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne kan få mulighed for at understøtte bylivet og erhvervsaktiviteten i forsøgsbyernes bymidter ved i et vist omfang at uddele adfærdsfremmende gaver til borgere.

Det foreslås derfor, at kommunalbestyrelsen vil kunne uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i en forsøgsbymidte.

I tilknytning hertil foreslås det, at der ved en adfærdsfremmende gave forstås en gave til en værdi af maksimalt 150 kr., der har til formål at fremme en adfærd, der understøtter bylivet i bymidten.

Desuden foreslås det, at kommunalbestyrelsen i forsøgsperioden må uddele adfærdsfremmende gaver til en samlet værdi af maksimalt 250.000 kr. (løbende priser).

Det vil ikke være et krav, at borgerne, der modtager adfærdsfremmende gaver, er bosat i den pågældende kommune.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen vil administrere adgangen til at uddele adfærdsfremmende gaver på en sådan måde, at eventuelle konkurrenceforvridende virkninger af gaverne får et beskedent omfang. Eksempelvis bør kommunalbestyrelsen undlade at uddele gratis kaffe til borgerne, hvis det kan påføre eksisterende cafeer m.v. i det pågældende område væsentlige skadevirkninger.

Efter forsøgsperiodens udløb vil kommunalbestyrelsen ikke længere have hjemmel til at uddele adfærdsfremmende gaver.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

3.4. Forsøg om ophævelse af fredskovspligt efter lov om skove

3.4.1. Gældende ret

Lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023 (skovloven), indeholder bl.a. bestemmelser om fredskovspligt og anvendelsen af fredskovspligtige arealer.

Skovlovens §§ 3 og 4 beskriver fredskovspligtige arealer. Fredskovspligten omfatter bl.a. al offentligt ejet skov. I nogle tilfælde indtræder fredskovspligten dog først 20 år efter, at et skovareal erhverves af en offentlig myndighed, eller efter at skov etableres på et offentligt areal, jf. § 3, stk. 4 og 5.

Skovlovens kapitel 3 indeholder bestemmelser om anvendelsen af fredskovspligtige arealer. Det følger bl.a. af § 8, at fredskovspligtige arealer skal holdes bevokset med træer, og af § 11, stk. 1, at der ikke må opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald på fredskovspligtige arealer.

Når særlige grunde taler for det, kan miljøministeren ophæve fredskovspligten på et areal, som ønskes anvendt til andet formål, jf. skovlovens § 6, stk. 1. Endvidere kan miljøministeren dispensere fra reglerne om anvendelse af fredskovspligtige arealer, herunder § 11, stk. 1, når særlige grunde taler for det, jf. skovlovens § 38, stk. 1. Miljøministerens beføjelser efter bl.a. §§ 6, stk. 1, og 38, stk. 1, er delegeret til Miljøstyrelsen, jf. § 27, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1514 af 25. juni 2021 om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen.

Det er forudsat i forarbejderne til skovloven, at der kun gives tilladelse til ophævelse af fredskovspligten eller dispensation fra reglerne om anvendelse af fredskovspligtige arealer, hvis den ønskede ændrede anvendelse af arealet eller det ansøgte projekt ikke kan ske uden for fredskov, og hvis andre samfundsmæssige hensyn er vigtigere end hensynet til, at arealet bevares med fredskovspligt. jf. Folketingstidende [2003-4], L 145 som fremsat, side 5315. Det fremgår af bemærkningerne til skovlovens § 11, at der ved "samfundsmæssige hensyn" tænkes bl.a. på etablering af vejanlæg og ledningsanlæg til forsyning med el, gas og vand, jf. Folketingstidende [2003-4], L 145 som fremsat, side 5322. Byudvikling er ikke et hensyn, som skovloven varetager, jf. formålsbestemmelsen i lovens § 1.

Det fremgår ligeledes af lovbemærkningerne, at det er den aktivitet, som arealet ønskes anvendt til, der er afgørende for, om fredskovspligten skal vige. Derefter tages stilling til, om det skal ske ved en dispensation fra fredskovspligten efter § 11 eller ved ophævelse af fredskovspligten efter § 6. Hvis

der er tale om mindre eller midlertidige foranstaltninger eller foranstaltninger, der vedrører en enklave i skoven, bør der som udgangspunkt gives dispensation efter § 11. Derved bevares fredskovspligten, og der kan stilles vilkår om, at arealet skal reetableres efter lovens formål, når dispensationen ikke længere er aktuel. Omvendt bør fredskovspligten ophæves efter § 6, hvis der er tale om foranstaltninger, som indebærer, at arealet ikke mere skal anvendes efter lovens formål, jf. Folketingstidende [2003-4], L 145 som fremsat, side 5315.

Ved afgørelse om ophævelse af eller dispensation fra fredskovspligt skal de forpligtelser, der følger af EU's naturdirektiver (habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet), iagttages. Det betyder bl.a., at det ved ansøgning om ophævelse eller dispensation skal undersøges, om der på de pågældende arealer findes arter, som er opført på habitatdirektivets bilag IV, litra a og b, samt fugle, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, hvor EUF-traktaten finder anvendelse.

Såfremt dette er tilfældet, er det nødvendigt at iagttage forpligtelserne i medfør af habitatdirektivets artikel 12, hvorefter medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er omfattet af bilag IV, litra a, med forbud mod bl.a. alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen, forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer, og beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder. En tilsvarende forpligtelse gælder efter artikel 13 for så vidt angår de plantearter, der er omfattet af bilag IV, litra b, og en tilsvarende beskyttelsesordning gælder efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5 og 9 for så vidt angår fugle, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, hvor EUF-traktaten finder anvendelse.

Skovloven indeholder desuden bestemmelser om vilkår om erstatningsskov. Det følger af § 39, at miljøministeren kan fastsætte vilkår om erstatningsskov, når der træffes afgørelse om ophævelse af eller dispensation fra fredskovspligten efter skovlovens § 6, stk. 1, og § 38, jf. § 11, stk. 1. Nærmere regler om erstatningsskov er fastsat i bekendtgørelse nr. 60 af 21. januar 2019 om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer m.v.

3.4.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

I Aabenraa Kommunes kvalificerede forsøgsansøgning er det angivet, at kommunen ønsker at binde de eksisterende knudepunkter – bymidten, stationen, Hærvejsparken, et kommende bibliotek og kulturhus samt området ved en eksisterende dagligvarebutik og et eksisterende hotel – bedre sammen på tværs af hovedgaderne. Her omhandler en af indsatserne et stykke fredskov i bymidten, som ved at blive indskrænket bl.a. vil kunne give plads til en ny forbindelse mellem stationsområdet, dagligvarebutikken og hotellet og omdanne en central og uudnyttet grusplads til en integreret del af bymidten.

I Rebild Kommunes kvalificerede forsøgsansøgning er det angivet, at kommunen ønsker at få mulighed for at koble midtbyen sammen på tværs af jernbanen. Kommunen ønsker derfor mulighed for at rydde et område med fredskov langs jernbanen for at etablere funktioner som parkering, cykelparkering, streetmiljø mv. i tilknytning til jernbanestationen og den kommende broforbindelse over banen mellem øst og vest.

Begge kommuner har tidligere ansøgt Miljøstyrelsen om dispensation fra skovloven til at gennemføre projekterne og fået afslag. For så vidt angår projektet i Aabenraa Kommune blev Miljøstyrelsens afslag stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet i 2019. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var tale om et samfundsmæssigt hensyn, der opvejer hensynet til bibeholdelse af fredskoven. Afgørelsen i Rebild Kommunes sag blev ikke påklaget.

Miljøministeriet vurderer, at de to projekter i Aabenraa Kommune og Rebild Kommune ikke kan gennemføres efter de gældende regler i skovloven og den tilhørende praksis.

For at muliggøre projekterne foreslås det, at miljøministeren efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen ophæver fredskovsplikten på dels de arealer i Aabenraa Kommune, der er nødvendige for, at der i Rødekro bymidte kan skabes et byrum mellem stationsområdet og den øvrige bymidte, dels de arealer i Rebild Kommune, der er nødvendige for, at der i Støvring bymidte kan skabes et byrum med forskellige funktioner i tilknytning til jernbanestationen.

Ophævelse af fredskovsplikten på et areal medfører bl.a., at skovlovens bestemmelser om fredskovspligtige arealer ikke længere finder anvendelse på det pågældende areal. Miljøministeriet vurderer, at lovforslaget bør sikre, at fredskovsplikten ophæves på de omhandlede arealer i Aabenraa Kommune og Rebild Kommune, frem for at der dispenseres fra skovlovens § 11 om bebyggelse m.v. på fredskovspligtige arealer. Det skyldes, at de konkrete projekter vil indebære, at de pågældende arealer ikke længere skal være skovbevoksede og således ikke vil blive anvendt efter skovlovens formål. Ophævelse af fredskovsplikten vil derfor være i overensstemmelse med det i skovlovens forarbejder anførte om valget mellem ophævelse af fredskovspligt og dispensation fra fredskovsplikten, som beskrevet i pkt. 3.4.1.

Den foreslåede adgang for miljøministeren til at ophæve fredskovsplikten er begrænset til at omfatte de to konkrete projekter, som er medtaget i henholdsvis Aabenraa Kommunes og Rebild Kommunes kvalificerede forsøgsansøgning. Såfremt kommunerne ønsker at disponere over andre fredskovspligtige arealer, vil skovlovens almindelige regler finde anvendelse.

Derudover foreslås det, at miljøministeren i afgørelserne vil fastsætte vilkår om etablering af erstatningsskov, at størrelsen af erstatningsskoven vil skulle udgøre mindst 200 % af det areal, hvor fredskovsplikten ophæves, og at bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer m.v. vil finde anvendelse ved fastsættelse af øvrige vilkår vedrørende erstatningsskoven.

Det foreslås desuden, at miljøministeren i afgørelserne vil fastsætte vilkår om, at fredskovspligten genindtræder på arealerne, hvis det projekt, der nødvendiggør ophævelse af fredskovspligten, ikke er igangsat inden udløbet af forsøgsperioden.

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsen ved udvikling af aktiviteter tæt på jernbanen er forpligtet til at træffe de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger (f.eks. opsætning af hegn el.lign.) for at opretholde sikkerheden. Den foreslåede ordning ændrer ikke ved, at udviklingsprojekter med grænseflader til jernbanen og jernbanearealer altid skal godkendes af Banedanmark, jf. processerne for tredjepartsprojekter ved jernbanen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil.

3.5. Tilskud til forsøgsbyerne

3.5.1. Gældende ret

Regeringen og KL indgår hvert år en aftale om kommunernes økonomi. I denne økonomiaftale, der gælder for kommunerne under ét, udstikkes de overordnede økonomiske rammer for det følgende år.

Som en hovedbestanddel indgår der i økonomiaftalen et niveau for kommunernes serviceudgifter og anlægsudgifter i det følgende år. Aftalen indeholder desuden tilkendegivelser og målsætninger på de store sektorområder, som socialområdet, folkeskoleområdet, sundhedsområdet og beskæftigelsesområdet. Da aftalen gælder for kommunerne under ét, tillader den kommunerne samlet set at tilpasse udgiftsniveauet til lokale præferencer og behov.

I økonomiaftalen indgår også en beregning af det statslige bloktilskud, der skal tilgå kommunerne i det følgende år for at sikre fuld finansiering til det aftalte serviceniveau. Med udgangspunkt i aftalen godkender Folketinget (Finansudvalget) størrelsen af bloktilskuddet. Herefter meddeler Indenrigs- og sundhedsministeren inden 1. juli alle kommuner deres tilskuds- og udligningsbeløb for det kommende år.

3.5.2. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Under forsøgsordningen afsættes 25 mio. kr. årligt i 2024-2027 (2022-pl) til medfinansiering af fornyelse af bymidter og 30 mio. kr. i 2024 (2022-pl) til medfinansiering af placering af lokale velfærdsfunktioner i bymidten. Der er krav om 40 % kommunal medfinansiering. Midlerne til fornyelse af bymidter vil også kunne anvendes til velfærdsfunktioner, mens midlerne til velfærdsfunktioner er øremærket hertil.

Det foreslås, at ministeren for byer og landdistrikter efter ansøgning fra de enkelte kommunalbestyrelser i forsøgskommunerne vil kunne yde tilskud til etablering af velfærdsfunktioner,

fornyelse af bymidten og andre bylivsskabende projekter. I tilknytning hertil foreslås det, at ministeren vil fastsætte nærmere regler om udmøntning og anvendelse af sådanne tilskud.

Ministeren for byer og landdistrikter vil anvende den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse til at fastsætte nærmere regler om midlernes anvendelse, tildeling og hjemtagning, overførsel af ubrugte midler og brug af administrative systemer.

Der forventes således bl.a. fastsat regler om, at midlerne til etablering af velfærdsfunktioner vil kunne anvendes til bl.a. ombygninger og drift, f.eks. tilskud til løn, og at midlerne til fornyelse af bymidten vil kunne anvendes til forsøgskommunernes indsatser og aktiviteter i bymidterne, f.eks. områdefornyelse, bygningsfornyelse, friarealforbedring, projektledelse og evaluering.

By-, Land- og Kirkeministeriet forventer, at alle forsøgsprojekterne vil have et omkostningsniveau, der overstiger den gennemsnitlige andel af puljen til den enkelte forsøgskommune. Efter ministeriets vurdering vil der ikke være grundlag for at tildele nogle af de udvalgte byer flere midler end andre. Ministeren for byer og landdistrikter forventes derfor også at fastsætte regler om, at midlerne vil blive fordelt ligeligt mellem de udvalgte bymidter, og at eventuelle overskydende beløb – for det tilfælde, at nogle af forsøgskommunerne ikke gør brug af hele deres andel – vil blive fordelt ligeligt mellem de øvrige byer.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 10 og bemærkningerne hertil.

4. Regionale konsekvenser, herunder for landdistrikter

Lovforslaget vil give forsøgskommunerne mulighed for at afprøve nye indsatser for at skabe liv i de 14 udvalgte bymidter med henblik på at skabe stærke lokalsamfund, hvor bymidterne kan være lokale samlingspunkter – og dermed bedre muligheder for at leve i landdistrikterne. Forslaget forventes dermed at have positive konsekvenser i de omfattede bymidter, herunder positive regionale konsekvenser for landdistrikterne omkring bymidterne.

Lovforslaget vil kunne fremme vækst og udvikling i landdistrikterne omkring de udvalgte bymidter som følge af, at forsøgskommunerne får mulighed for 1) i særlige tilfælde at iværksætte indsatser og aktiviteter, der kræver dispensation fra lokalplaners principper, f.eks. til indretning af boliger i eksisterende bebyggelse udlagt til butik eller liberalt erhverv, 2) at yde tilskud til leje af ubenyttede erhvervslejemål i bymidten, 3) at erhverve eller leje bebyggede ejendomme til brug for velfærdsfunktioner, 4) dels at planlægge for overskudskapacitet i velfærdscentre, dels at udleje lokaler i velfærdscentre på markedsvilkår – herunder til (private) lejere, der ikke tilbyder folkeoplysende virksomhed, og 5) at uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i bymidten.

Lovforslaget vil endvidere kunne fremme vækst og udvikling i henholdsvis Rødekro bymidte (Aabenraa Kommune) og Støvring bymidte (Rebild Kommune) som følge af, at miljøministeren efter ansøgning vil ophæve fredskovspligten på nærmere angivne arealer i de to bymidter, hvilket bl.a. vil give mulighed for at skabe nye forbindelser og etablere nye bylivsskabende funktioner.

Undervejs i forsøgsperioden og afslutningsvis vil forsøgskommunernes indsatser blive evalueret, så erfaringerne vil kunne komme alle landets byer til gode. Det forventes derfor, at lovforslaget også vil kunne have positive regionale konsekvenser for landets øvrige bymidter og landdistrikter.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslagets forsøgsordning vil gælde i de udvalgte bymidter i de 14 forsøgskommuner, som har søgt om at deltage i ordningen. Der er afsat 130 mio. kr. (2022-pl) under forsøgsordningen. Staten vil kunne yde tilskud til de deltagende kommuner inden for rammerne af de afsatte midler, der forventes fordelt med en ligelig andel til hver kommune. Der er krav om 40 % kommunal medfinansiering.

Det vil blive overladt til kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne at tage stilling, i hvilken udstrækning de ønsker at anvende de forskellige muligheder i forsøgsordningen. Der vil være implementeringskonsekvenser for forsøgskommunerne i den udstrækning, de vælger at gøre brug af disse muligheder. Der vil være mulighed for at anvende de statslige midler til projektledelse i forbindelse med kommunernes implementering af forsøgsordningen.

Det forventes, at forslaget om at give forsøgskommunerne mulighed for i særlige tilfælde at iværksætte indsatser og aktiviteter, der kræver dispensation fra lokalplaners principper, vil medføre administrative lettelser for forsøgskommunerne.

Der vil være implementeringskonsekvenser for staten, som skal administrere ordningen.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Det forventes, at lovforslaget på længere sigt vil fremme vækst og udvikling i de omfattede bymidter og dermed vil have positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet i de omfattede bymidter.

Forslaget om at give forsøgskommunerne mulighed for at yde tilskud til leje af ubenyttede erhvervslejemål i bymidten vil have direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser i form af støtte til erhvervsdrivende.

En del af forslagene vil kunne have adfærdsvirkninger pga. øget konkurrence. Det drejer sig om de foreslåede muligheder for forsøgskommunerne til at erhverve eller leje bebyggede ejendomme til brug for velfærdsfunktioner, at planlægge for overskudskapacitet i velfærdscentre, at udleje lokaler i

velfærdscentre på markedsvilkår, herunder til (private) lejere, der ikke tilbyder folkeoplysende virksomhed, og at uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i bymidten.

Forslaget om at give forsøgskommunerne mulighed for i særlige tilfælde at iværksætte indsatser og aktiviteter, der kræver dispensation fra lokalplaners principper, vil kunne have afledte positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet i form af hurtigere sagsbehandling.

Forslaget om miljøministerens ophævelse, efter ansøgning, af fredskovsplikten på nærmere angivne arealer i henholdsvis Rødekro bymidte og Støvring bymidte, der bl.a. vil give mulighed for at skabe nye forbindelser og etablere nye bylivsskabende funktioner, vil kunne have afledte positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) vurderer, at lovforslaget ikke medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet og har dermed ikke yderligere kommentarer.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke i sig selv klimamæssige konsekvenser.

Forslaget om miljøministerens ophævelse, efter ansøgning, af fredskovsplikten på nærmere angivne arealer i henholdsvis Rødekro bymidte og Støvring bymidte, der bl.a. vil give mulighed for at skabe nye forbindelser og etablere nye bylivsskabende funktioner, vil efter omstændighederne kunne have positive eller negative konsekvenser for klimaet.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Når miljøministeren træffer afgørelse om ophævelse af fredskovspligt på de nærmere angivne arealer i henholdsvis Rødekro bymidte og Støvring bymidte, der er omfattet af den foreslåede § 9, vil de skovbevoksede arealer ikke længere være omfattet af skovlovens regler, som har til formål at værne om og bevare fredskov. Lovforslaget forventes at medføre, at der vil blive ryddet skovbevoksede arealer i de to bymidter for at gennemføre de projekter under forsøgsordningen, der er nævnt i § 9.

I forbindelse med ophævelse af fredskovsplikten på arealerne i Rødekro bymidte og Støvring bymidte vil der blive fastsat vilkår om etablering af mindst 200 % bynær erstatningsskov. Det bemærkes

herved, at nyetableret erstatningsskov typisk har en lavere grad af biodiversitet end den skov, der fældes i forbindelse med, at fredskovspligten ophæves.

Lovforslaget har ikke derudover miljø- eller naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder bl.a. en hjemmel til, at kommunerne kan yde tilskud til leje på markedsvilkår af erhvervslejemål, der har været ubenyttede i mindst 90 dage. Lovforslaget indeholder desuden en hjemmel for ministeren for byer og landdistrikter til at yde kommunerne tilskud til en række aktiviteter. Hertil kommer, efter omstændighederne, den foreslåede adgang for kommunerne til at uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i bymidten. Disse initiativer vurderes potentielt at kunne udgøre statsstøtte i EU-retlig forstand.

Det EU-retlige statsstøttebegreb, som fremgår af artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), tilsiger, at statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form (herunder også kommunale midler), og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, bortset fra de i traktaterne hjemlede undtagelsestilfælde.

Såfremt de enkelte initiativer i lovforslaget vurderes at udgøre statsstøtte i EU-retlig forstand, skal støtten tildeles i overensstemmelse med de EU-retlige statsstøtteregler. Dette kunne f.eks. være efter reglerne i Kommissionens forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (de minimis-forordningen) med senere ændringer.

Ved miljøministerens afgørelse om ophævelse af fredskovspligt, jf. den foreslåede § 9, skal de forpligtelser, der følger af EU's naturbeskyttelsesdirektiver iagttages. Det betyder bl.a., at der ved ansøgning om ophævelse af fredskovspligt, jf. den foreslåede § 9, stk. 1, skal undersøges, om der på de pågældende arealer i Rødekro bymidte og Støvring bymidte findes arter, som er opført på habitatdirektivets bilag IV, litra a og b, samt fugle, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, hvor EUF-traktaten finder anvendelse.

Såfremt dette er tilfældet, er det nødvendigt at iagttage forpligtelserne i medfør af habitatdirektivets artikel 12, hvorefter medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er omfattet af bilag IV, litra a, med forbud mod bl.a. alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen, forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer, og beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og

rasteområder. En tilsvarende forpligtelse gælder efter artikel 13, for så vidt angår de plantearter, der er omfattet af bilag IV, litra b, og en tilsvarende beskyttelsesordning gælder efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5 og 9 for så vidt angår fugle, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, hvor EUF-traktaten finder anvendelse.

Disse forpligtelser er gennemført i dansk ret i en række bestemmelser, herunder naturbeskyttelseslovens § 29 a og jagt- og vildtforvaltningslovens §§ 6 a og 7, som ikke fraviges ved dette lovforslag.

11. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den ... til den ... været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

...

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Der er afsat 130 mio. kr. (2022-pl) under forsøgsordningen. Staten vil kunne yde tilskud til de deltagende kommuner inden for rammerne af de afsatte midler, der forventes fordelt med en ligelig andel til hver kommune. Der er krav om 40 % kommunal medfinansiering.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Muligheden for dispensation fra lokalplaners principper kan medføre administrative lettelser for kommunerne.	Der vil være implementeringsmæssige konsekvenser for kommunerne i den udstrækning, de vælger at gøre brug af mulighederne. Der vil være implementeringsmæssige konsekvenser for staten.

UDKAST, 04.12.2023

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	<p>Forslaget om at give mulighed for at yde tilskud til leje af ubenyttede erhvervslejemål vil have direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser i form af støtte til erhvervsdrivende.</p> <p>Det forventes, at lovforslaget på længere sigt vil fremme vækst og udvikling i de omfattede bymidter og dermed vil have positive konsekvenser.</p>	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Muligheden for dispensation fra lokalplaners principper vil kunne have afledte positive økonomiske konsekvenser i form af hurtigere sagsbehandling.	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre, at der fældes fredsskov på to konkrete arealer, og stilles krav om erstatningsskov. Erstatningsskov har typisk en lavere grad af biodiversitet.
Forholdet til EU-retten	<p>Enkelte af lovforslagets muligheder vurderes potentielt at kunne udgøre statsstøtte i EU-retlig forstand.</p> <p>Ved miljøministerens afgørelse om ophævelse af fredskovspligt skal de forpligtelser, der følger af EU's naturbeskyttelsesdirektiver iagttages.</p>	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end	Ja	Nej

minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	X
--------------------------------------	---

UDKAST

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Formål og anvendelsesområde

Til §§ 1 og 2

Efter planlovens § 11 a, stk. 1, skal kommuneplanen indeholde retningslinjer for bl.a. afgrænsning af bymidter og bydelscentre.

Af planlovens § 5 m, stk. 1, følger, at arealer til butikksformål skal udlægges i den centrale del af en by (bymidten). I byer med 20.000 indbyggere og derover kan der udlægges arealer til butikksformål i den centrale del af en bydel (bydelscenter).

Efter planlovens § 5 m, stk. 2, skal beliggenheden og afgrænsningen af bymidter og bydelscentre tage udgangspunkt i tilstedeværelsen og koncentrationen af en række funktioner, herunder butikker, kulturtilbud, privat og offentlig service.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 1, at loven skal give kommunalbestyrelserne i de kommuner, der er nævnt i § 2, stk. 1, mulighed for indtil den 31. december 2029, jf. dog § 11, stk. 1, at iværksætte forsøg med afprøvning af tiltag, der kan understøtte bylivet i bymidterne i de byer, der er nævnt i § 2, stk. 1.

Af den foreslåede § 2, stk. 1, følger, at loven finder anvendelse inden for bymidterne i følgende byer, jf. dog § 9: Rødekro, Aabenraa Kommune; Assens, Assens Kommune; Grindsted, Billund Kommune; Rønne, Bornholms Regionskommune; Faaborg, Faaborg-Midtfyn Kommune; Sakskøbing, Guldborgsund Kommune; Ikast, Ikast-Brande Kommune; Vamdrup, Kolding Kommune; Nordborg, Sønderborg Kommune; Otterup, Nordfyns Kommune; Odder, Odder Kommune; Nykøbing Sjælland, Odsherred Kommune; Støvring, Rebild Kommune; Hornslet, Syddjurs Kommune. Dog vil det foreslåede forsøg om ophævelse af fredskovspligt alene vedrøre de nærmere angivne arealer i henholdsvis Rødekro bymidte (Aabenraa Kommune) og Støvring bymidte (Rebild Kommune).

Desuden følger det af den foreslåede § 2, stk. 2, at bymidterne i de byer, der er nævnt i stk. 1, nr. 1-4, 6-8, 10 og 11, er afgrænset i kommuneplanen, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 3, i lov om planlægning.

Af den foreslåede § 2, stk. 3, følger, at bymidterne i de byer, der er nævnt i stk. 1, nr. 5, 9 og 12-14, er afgrænset i lovens kortbilag 1.

De foreslåede bestemmelser i kapitel 1 vil, sammen med de foreslåede bestemmelser i kapitel 2-5, give kommunalbestyrelserne i de udvalgte forsøgskommuner frihed til at afprøve nye løsninger og tiltag i praksis med henblik på at understøtte bylivet i forsøgsbyernes bymidter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 2

Forsøg efter lov om planlægning

Til § 3

Det følger af planlovens § 18, at der ikke retligt eller faktisk må etableres forhold i strid med bestemmelserne i en lokalplan, medmindre der er meddelt dispensation fra lokalplanen.

Efter planlovens § 19, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen dispensere fra bestemmelser i en lokalplan m.v., hvis dispensationen ikke er i strid med principperne i planen, eller hvis dispensationen tidsbegrænses til maksimalt 3 år, dog 10 år for studieboliger. Principperne i en lokalplan er planens formålsbestemmelser og de anvendelsesbestemmelser, som er fastsat ud fra formålet med planen. Derudover omfatter principperne også den planlagte struktur, dvs. fordelingen mellem friarealer og bebyggede arealer. Principperne omfatter derimod som hovedregel ikke de lokalplanbestemmelser, der mere detaljeret regulerer bebyggelsens omfang, udformning og placering, medmindre disse bestemmelser netop er fastlagt for at fastholde en særlig udformning af bebyggelsen.

Det fremgår af planlovens § 19, stk. 2, at videregående afvigelser end omhandlet i § 19, stk. 1, kun kan foretages ved tilvejebringelse af en ny lokalplan.

Hvis et ønsket projekt er i strid med principperne i en lokalplan, kan det således kun gennemføres, hvis der tilvejebringes en ny lokalplan, som muliggør projektet, jf. planlovens § 19, stk. 2, eller hvis der kan meddeles en tidsbegrænset dispensation efter planlovens § 19, stk. 1.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 3, 1. pkt., at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan anvende dispensationskompetencen efter § 19, stk. 1, jf. stk. 2, i lov om planlægning, selvom dispensationen er i strid med principperne i den pågældende plan.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at kommunalbestyrelsen i en forsøgskommune vil kunne dispensere efter planlovens § 19, stk. 1, til udnyttelse af et område eller en bygning på en for bylivet i bymidten hensigtsmæssig måde, selvom det strider mod den anvendelse, der oprindeligt er lokalplanlagt for.

Kommunalbestyrelsen vil alene kunne anvende den foreslåede, udvidede dispensationskompetence i særlige tilfælde. Kommunalbestyrelsen vil således være forpligtet til i hvert enkelt tilfælde, hvor anvendelse af den udvidede dispensationskompetence kommer på tale, at overveje, om det af hensyn til inddragelsen af offentligheden og forudsigeligheden for grundejere m.fl. vil være mest hensigtsmæssigt at tilvejebringe en ny lokalplan.

Ved særlige tilfælde forstås også, at kommunalbestyrelsen ikke vil kunne meddele dispensation, hvis dette vil stride mod uforenelige hensyn som f.eks. virksomhedsstøj, luftforurening eller nærhed til risikovirksomheder. Den udvidede dispensationskompetence efter planlovens § 19, stk. 1, må således bl.a. ikke føre til nye miljøkonflikter mellem eksisterende produktionsvirksomheder og borgere, der benytter ejendomme til boligformål.

Kommunalbestyrelsen vil dog få mulighed for efter en konkret vurdering at dispensere til f.eks. ændret anvendelse af stueetagen i en ejendom, der er belastet af trafikstøj, fra butik eller liberalt erhverv til boligformål. Dette vil forudsætte, at der i forvejen findes boliger i den pågældende ejendom eller de tilstødende ejendomme, og at den nye bolig ikke vil blive mere støjbelastet end disse eksisterende boliger. Det forudsættes også, at kommunalbestyrelsen vil administrere denne mulighed med tilbageholdenhed.

Det vil være overladt til kommunalbestyrelsen at vurdere, om der i den enkelte sag kan og skal meddeles dispensation efter den foreslåede, udvidede dispensationskompetence. I den forbindelse vil kommunalbestyrelsen endvidere kunne vurdere, om der i bekræftende fald bør meddeles en tidsbegrænset eller tidsubegrænset dispensation. Det bemærkes herved, at en tidsubegrænset dispensation også vil være gældende efter forsøgsperiodens udløb.

Af den foreslåede bestemmelse i § 3, 2. pkt., følger, at § 21, stk. 1, i lov om planlægning ikke finder anvendelse ved kommunalbestyrelsens afgørelse efter 1. pkt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at kommunalbestyrelsen ikke i henhold til planlovens § 21, stk. 1, vil kunne bemyndige en grundejer- eller beboerforening til at meddele dispensationer efter den med lovforslagets § 3, 1. pkt., foreslåede, udvidede dispensationskompetence efter planlovens § 19, stk. 1.

Der foreslås ikke andre ændringer af bestemmelser i planloven eller den tilhørende praksis.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 3

Forsøg på erhvervsområdet

Til §§ 4, 5, 6, 7 og 8

Det fremgår af § 14, stk. 1, i lov om erhvervsfremme, at kommunerne kan varetage lokale erhvervsfremmeaktiviteter, der omfatter erhvervsservice og erhvervsudvikling. Derudover fremgår det af lovens § 14, stk. 4 og 5, at kommunernes erhvervsfremmeaktiviteter skal være bredt tilgængelige for virksomhederne, og at kommunernes erhvervsfremmeaktiviteter ikke må virke konkurrenceforvridende i forhold til det private erhvervsliv, herunder at der ikke må ydes direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder. Loven indeholder ikke muligheder for at undtage fra § 14, stk. 4 og 5.

Efter konkurrencelovens § 11 a, stk. 1, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud om, at støtte, der er ydet ved hjælp af offentlige midler til fordel for bestemte former for erhvervsvirksomheder, skal bringes til ophør eller skal tilbagebetales. Påbud efter stk. 1 kan udstedes, når støtten direkte eller indirekte har til formål eller til følge at forvride konkurrencen og ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering, jf. lovens § 11 a, stk. 2, nr. 2.

Efter almindelige kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse på ulovbestemt grundlag, de såkaldte kommunalfuldmagtsregler, er det som udgangspunkt ikke en kommunal opgave at varetage erhvervsvirksomhed, herunder handel, håndværk, industri og finansiel virksomhed. Dette gælder også for kommuners erhvervelse, opførelse, ombygning og udleje (og salg) af bygninger/lokaler, og det er således som udgangspunkt ikke lovligt for en kommune uden lovhjemmel at varetage disse opgaver.

Det antages dog i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at en kommune som en modifikation til det nævnte udgangspunkt under visse betingelser – for at undgå værdispild – i et vist omfang lovligt kan udnytte overkapacitet.

Desuden er det almindeligt antaget i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at en kommune kan erhverve fast ejendom med henblik på at varetage kommunale opgaver – herunder at kommunen ikke er afskåret fra at erhverve en ejendom, når kommunen herved varetager en kommunal interesse i at sikre sig rådigheden over ejendommen og dermed dens anvendelse, uden at kommunen samtidig har konkrete planer med ejendommens anvendelse, når der er en vis mulighed for, at kommunen på et tidspunkt skal anvende ejendommen med henblik på at varetage en kommunal interesse.

I de kommunale tilsynsmyndigheders praksis antages det endvidere, at kommuner med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler under visse betingelser i et vist omfang på markedsvilkår kan udleje ledige lokaler, bygninger og grunde og dermed varetage erhvervsvirksomhed.

Efter kommunalfuldmagtsreglerne antages det også, at en kommune kun kan påtage sig en opgave, hvis denne er af almennyttig karakter, hvilket indebærer, at kommunens foranstaltninger skal have et

generelt sigte og skal være rettet mod borgerne i almindelighed. Kommuner kan som udgangspunkt ikke uden lovhjemmel begunstige enkelte borgere eller grupper af borgere. Efter de kommunale tilsynsmyndigheders praksis kan økonomisk støtte dog gives i særlige tilfælde, hvis der varetages en kommunal interesse.

Folkeoplysningsloven forpligter kommunerne til at stille egnede, ledige lokaler til rådighed for den frie folkeoplysende virksomhed, herunder idrætshaller og andre haller samt udendørsanlæg, som tilhører kommunen eller er beliggende i denne. Loven gælder for alle folkeoplysende foreninger.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 4, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan yde en fysisk eller juridisk person tilskud til leje af erhvervslejemål på markedsvilkår, når lejemålet har været ubenyttet i mindst 90 dage.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at kommunalbestyrelsen i en forsøgskommune vil få mulighed for at yde et finansielt tilskud til erhvervsdrivende, foreninger, privatpersoner m.v., herunder f.eks. en kunstner uden cvr.nr., til leje af ubenyttede erhvervslejemål i forsøgsperioden.

Det vil være afgørende for kommunalbestyrelsens anvendelse af tilskudsmuligheden, om tilskuddet til huslejen vil kunne bidrage til at få aktiveret ubenyttede lokaler i bymidten. Ved bedømmelsen af den enkelte ansøgning vil kommunalbestyrelsen kunne lægge vægt på, om den pågældende lejer med et tilskud vil kunne bidrage til at skabe liv i bymidten. Det vil f.eks. kunne være i form af publikumsvendte aktiviteter, eller hvis der er tale om aktiviteter eller målgrupper, der ikke findes i bymidten i forvejen. Det vil også skulle indgå i kommunalbestyrelsens vurdering, om lejeren fremadrettet kan betale huslejen uden tilskud.

Det vil være en betingelse for ydelse af tilskud, at der er tale om erhvervslejemål, som reelt har været ubenyttet i mindst 90 dage. Dette vil indebære, at lokalerne skal være fraflyttede, at der ikke har været udøvet erhvervsaktiviteter i lokalerne i perioden, og at udlejer ikke må have oppebåret lejeindtægter i perioden. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at aktiviteter blot indstilles i en periode med henblik på efterfølgende at opnå tilskud til huslejen.

Endvidere vil det være en betingelse for ydelse af tilskud, at der er tale om leje på markedsvilkår. Dette indebærer, at lejen vil skulle svare til markedislejen, og at udlejer ikke må blive stillet bedre, end hvis udlejning var sket uden kommunalt tilskud. Det kommunale tilskud vil således også reelt skulle tilfalde lejeren, dvs. den erhvervsdrivende, foreningen, kunstneren m.v. Betingelsen vil ligeledes indebære, at lejeren ikke – ud over lejetilskuddet – gives mere favorable vilkår end markedsvilkårene, f.eks. i forhold til vedligeholdelse og skiltning.

Det kan ikke udelukkes, at kommunalbestyrelsens ydelse af tilskud efter den foreslåede bestemmelse vil kunne medføre konkurrencebegrænsninger. Det vil være en forudsætning for ydelse af tilskud, at der ikke er konkurrencemæssige betænkeligheder forbundet hermed.

Kommunalbestyrelsen vil derfor skulle sikre, at ydelse af tilskud sker på baggrund af objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende vilkår.

Det følger af den foreslåede § 4, *stk. 2*, at § 14, *stk. 4 og 5*, i lov om erhvervsfremme ikke finder anvendelse for tilskud, som kommunalbestyrelsen yder i medfør af *stk. 1*.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at tilskud ydet af kommunalbestyrelsen efter den foreslåede bestemmelse i § 4, *stk. 1*, vil være fritaget for kravene om, at erhvervsfremmeaktiviteter ikke må ydes som direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder, og at aktiviteterne skal være bredt tilgængelige for virksomheder i kommunen, jf. § 14, *stk. 4 og 5*, i lov om erhvervsfremme.

Formålet med bestemmelsen er, at lov om erhvervsfremme ikke vil komme til at udgøre en hindring for kommunalbestyrelsens ydelse af tilskud efter den foreslåede bestemmelse i § 4, *stk. 1*, idet sådanne tiltag – afhængig af de konkrete omstændigheder – vurderes at kunne være erhvervsfremmeaktiviteter, som dermed vil falde ind under rammerne i § 14.

Bestemmelsen i § 4, *stk. 2*, vil kun finde anvendelse i forbindelse med forsøgsordningen og vil ikke indebære en fritagelse for alle andre regler, som gælder for kommunerne, herunder de øvrige bestemmelser i § 14 i lov om erhvervsfremme – i det omfang de måtte være relevante for kommunalbestyrelsens ydelse af tilskud efter den foreslåede bestemmelse i § 4, *stk. 1* – og lov om erhvervsfremme vil uændret gælde i sin helhed for alle andre erhvervsfremmeaktiviteter, som kommunerne varetager. Bestemmelsen vil således alene udgøre særregulering i forhold til § 14, *stk. 4 og 5*, i lov om erhvervsfremme, og bestemmelsen vil eksempelvis ikke give kommunalbestyrelsen adgang til at udøve konkurrenceforvridende aktiviteter, hvor andre regler er til hinder herfor.

I forbindelse med kommunalbestyrelsens anvendelse af den foreslåede § 4, *stk. 1*, vil således bl.a. de almindelige regler for offentlig myndighedsudøvelse være gældende – herunder forvaltningsloven og god forvaltningsskik, almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om ligebehandling og saglighed, udbudsloven og EU's statsstøtteregler.

Det følger af den foreslåede § 5, *stk. 1*, at kommunalbestyrelsen kan erhverve eller leje bebyggede ejendomme på markedsvilkår til brug for velfærdsfunktioner.

Af den foreslåede § 5, *stk. 2*, følger, at der ved velfærdsfunktioner forstås borgernære funktioner såsom borgerservice, sundhedsfunktioner, kulturskoler, fritidsaktiviteter, biblioteker mv. Velfærdsfunktionerne kan være kommunale, private mv. Velfærdsfunktionerne kan være samlet i én bygning i bymidten eller være fordelt på flere bygninger i bymidten.

De foreslåede bestemmelser i § 5 vil medføre, at kommunalbestyrelsen vil kunne erhverve eller leje bebyggede ejendomme i forsøgsbyernes bymidte til brug for velfærdsfunktioner, der etableres som led i forsøgsordningen. Velfærdsfunktionerne kan være kommunale, private eller have enhver anden ejerskabsform. Bestemmelsen vil ikke give kommunalbestyrelsen mulighed for at opføre nye bygninger til brug for velfærdsfunktioner.

Dernæst følger det af den foreslåede § 6, at kommunalbestyrelsen med henblik på udlejning af lokaler på markedsvilkår kan planlægge for overskudskapacitet på op til 40 % af det samlede areal i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner, herunder bygninger på de ejendomme som kommunalbestyrelsen kan erhverve eller leje efter § 5, stk. 1.

Det følger desuden af den foreslåede § 7, 1. pkt., at kommunalbestyrelsen kan udleje lokaler på markedsvilkår i bygninger, der indeholder velfærdsfunktioner, herunder bygninger på de ejendomme som kommunalbestyrelsen kan erhverve eller leje efter § 5, stk. 1.

Af den foreslåede § 7, 2. pkt., følger, at udlejning efter 1. pkt. også kan ske til en lejer, der ikke tilbyder folkeoplysende virksomhed.

De foreslåede bestemmelser i §§ 6 og 7 vil medføre, at kommunalbestyrelsen vil kunne planlægge for overskudskapacitet på op til 40 % af det samlede areal i de lokale velfærdscentre, der vil omfatte lokale velfærdsfunktioner, med henblik på kommerciel udlejning.

At udlejningen vil skulle ske på markedsvilkår betyder, at kommunalbestyrelsen vil skulle opkræve en leje, der svarer til markedslejen i området. Desuden vil kommunalbestyrelsen for at undgå konkurrenceforvridning være forpligtet til at sikre, at aftaler indgås på markedsvilkår, hvilket indebærer, at priser og øvrige aftalevilkår vil skulle fastsættes i overensstemmelse med, hvad der kan opnås i en forhandling mellem uafhængige aftalparter.

Begrænsningen på op til op til 40 % af det samlede areal i velfærdscentre vil eksempelvis indebære, at en kommune vil kunne erhverve en ejendom med en eksisterende bygning på 1.000 m², hvis der er brug for mindst 60 % af arealet, svarende til 600 m², til kommunale velfærdsfunktioner – mens op til 40 % af arealet, svarende til 400 m², kan være planlagt overskudskapacitet, der kan udlejes til ikke-kommunale velfærdsfunktioner.

Den foreslåede bestemmelse i § 7 vil medføre, at kommunalbestyrelsen vil kunne udleje lokaler på markedsvilkår til velfærdsfunktioner i en forsøgsbymidte, selvom lejerne ikke tilbyder folkeoplysende virksomhed, jf. herved folkeoplysningsloven.

Efter forsøgsperioden vil forsøgskommunerne fortsat kunne bruge lokalerne til lovlige kommunale formål. Den planlagte overskudskapacitet, som er (udlånt eller) udlejet til andet end lovlige kommunale formål, vil som udgangspunkt skulle afvikles.

Det følger af den foreslåede § 8, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan uddele adfærdsfremmende gaver til borgere med henblik på at understøtte bylivet i bymidten.

Af den foreslåede § 8, stk. 2, følger, at der ved en adfærdsfremmende gave forstås en gave til en værdi af maksimalt 150 kr., der har til formål at fremme en adfærd, der understøtter bylivet i bymidten.

Efter den foreslåede § 8, stk. 3, må kommunalbestyrelsen uddele adfærdsfremmende gaver til en samlet værdi af maksimalt 250.000 kr. i forsøgsperioden.

De foreslåede bestemmelser i § 8 vil medføre, at kommunalbestyrelsen med henblik på at understøtte bylivet i en forsøgsbymidte vil kunne uddele adfærdsfremmende gaver til borgere – herunder borgere, der færdes i den pågældende forsøgsbymidte. Det vil ikke være en betingelse for kommunalbestyrelsens anvendelse af § 8, at borgerne, der modtager adfærdsfremmende gaver, er bosat i den pågældende kommune. Beløbsgrænsen på 250.000 kr. vil være i løbende priser.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen vil administrere adgangen til at uddele adfærdsfremmende gaver på en sådan måde, at eventuelle konkurrenceforvridende virkninger af gaverne får et beskedent omfang. Eksempelvis bør kommunalbestyrelsen undlade at uddele gratis kaffe til borgerne, hvis det kan påføre eksisterende cafeer m.v. i det pågældende område væsentlige skadevirkninger.

Efter forsøgsperiodens udløb vil kommunalbestyrelsen ikke længere have hjemmel til at uddele adfærdsfremmende gaver.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 4

Forsøg om ophævelse af fredskovspligt efter lov om skove

Til § 9

Lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023 (skovloven), indeholder bl.a. bestemmelser om fredskovspligt og anvendelsen af fredskovspligtige arealer.

Det fremgår af skovlovens § 6, stk. 1, at miljøministeren, når særlige grunde taler for det, kan ophæve fredskovspligten på et areal, som ønskes anvendt til andet formål.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 9, stk. 1, nr. 1, at miljøministeren efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen ophæver fredskovspligten på arealer i Aabenraa Kommune, der er nødvendige

for, at der i Rødekro, jf. § 2, stk. 1, nr. 1, kan skabes et byrum mellem stationsområdet og den øvrige bymidte, jf. kortbilag 2.

Af den foreslåede § 9, stk. 1, nr. 2, følger, at miljøministeren efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen ophæver fredskovsplikten på arealer i Rebild Kommune, der er nødvendige for, at der i Støvring, jf. § 2, stk. 1, nr. 13, kan skabes et byrum med forskellige funktioner i tilknytning til jernbanestationen, jf. kortbilag 2.

De foreslåede bestemmelser vil medføre, at miljøministeren bemyndiges til at træffe afgørelse om ophævelse af fredskovspligt på de arealer, der er nødvendige for at gennemføre de to konkrete projekter, der er omfattet af henholdsvis Aabenraa Kommunes og Rebild Kommunes kvalificerede forsøgsansøgning. Den foreslåede adgang for miljøministeren til at ophæve fredskovsplikten vil være begrænset til at omfatte disse to projekter. Såfremt kommunerne ønsker at disponere over andre fredskovspligtige arealer, vil skovlovens almindelige regler finde anvendelse.

Det vil være en forudsætning for ophævelse af fredskovspligt efter § 9, stk. 1, at dette kan ske i overensstemmelse med EU-retten, herunder forpligtelser vedrørende beskyttede arter, naturtyper og fugle, som følger af EU's habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv.

Ophævelse af fredskovspligt vil bl.a. medføre, at skovlovens regler om anvendelse af fredskovspligtige arealer ikke længere finder anvendelse på de arealer. Det vil således blive muligt at rydde skovbevoksning, etablere anlæg og byggeri mv. Anvendelsen af arealerne vil fortsat skulle ske under iagttagelse af EU-retlige forpligtelser, herunder habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet.

Det forventes, at miljøministerens beføjelse til at træffe afgørelser efter § 9, stk. 1, vil blive delegeret til Miljøstyrelsen. Afgørelser efter § 9, stk. 1, vil ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed.

Det følger af den foreslåede § 9, stk. 2, at miljøministeren fastsætter vilkår for afgørelser efter stk. 1, herunder om 1) at et andet areal bliver fredskovspligtigt (erstatningsskov) og 2) at fredskovsplikten genindtræder på arealerne, hvis det projekt, der nødvendiggør ophævelse af fredskovsplikten, jf. stk. 1, nr. 1 og 2, ikke er igangsat inden udløbet af forsøgsperioden, jf. § 1.

Den foreslåede § 9, stk. 2, nr. 1, svarer til skovlovens § 39, stk. 1, nr. 5, hvorefter miljøministeren kan fastsætte vilkår om erstatningsskov i afgørelser om ophævelse af fredskovspligt efter lovens § 6, stk. 1, eller om dispensation efter lovens § 38, jf. § 11, stk. 1.

Desuden følger det af den foreslåede § 9, stk. 3, at ved fastsættelse af vilkår efter stk. 2, nr. 1, skal størrelsen af erstatningsskoven udgøre mindst 200 % af det areal, hvor fredskovsplikten ophæves. Ved fastsættelse af øvrige vilkår efter stk. 2, nr. 1, finder bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer m.v. anvendelse.

De foreslåede bestemmelser i § 9, stk. 2, nr. 1, og § 9, stk. 3, vil medføre, at der i miljøministerens afgørelser efter den foreslåede § 9, stk. 1, om ophævelse af fredskovspligt vil blive fastsat vilkår om erstatningsskov. Størrelsen på erstatningsskoven vil skulle udgøre mindst 200 % af det areal, hvor fredskovspligten ophæves. Øvrige vilkår om erstatningsskov vil svare til de vilkår, der normalt bliver fastsat i afgørelser truffet efter skovlovens § 39, stk. 1, nr. 5, i overensstemmelse med bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer m.v.

Den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 2, nr. 2, vil bidrage til at sikre, at ophævelse af fredskovspligten udelukkende vil ske med henblik på at tilvejebringe de to projekter i henholdsvis Rødekro bymidte og Støvring bymidte, og at fredskovspligten således genindtræder, hvis projekterne ikke iværksættes inden forsøgsperiodens udløb.

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsen ved udvikling af aktiviteter tæt på jernbanen er forpligtet til at træffe de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger (f.eks. opsætning af hegn el.lign.) for at opretholde sikkerheden. De foreslåede bestemmelser ændrer ikke ved, at udviklingsprojekter med grænseflader til jernbanen og jernbanearealer altid skal godkendes af Banedanmark, jf. processerne for tredjepartsprojekter ved jernbanen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 5

Tilskud til forsøgsbyerne

Til § 10

Regeringen og KL indgår hvert år en aftale om kommunernes økonomi, der gælder for kommunerne under ét. Som en hovedbestanddel indgår der i denne økonomiaftale et niveau for kommunernes serviceudgifter og anlægsudgifter i det følgende år.

I økonomiaftalen indgår også en beregning af det statslige bloktilskud, der skal tilgå kommunerne i det følgende år for at sikre fuld finansiering til det aftalte serviceniveau. Med udgangspunkt i aftalen godkender Folketinget (Finansudvalget) størrelsen af bloktilskuddet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 10, stk. 1, at ministeren for byer og landdistrikter efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen kan yde tilskud til etablering af velfærdsfunktioner, fornyelse af bymidten og andre bylivsskabende projekter.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne vil få mulighed for at ansøge ministeren for byer og landdistrikter om tilskud til etablering af velfærdsfunktioner, fornyelse af bymidten og andre bylivsskabende projekter, og at ministeren vil kunne imødekomme sådanne ansøgninger inden for rammerne af de midler, der er afsat under forsøgsordningen.

Det følger dernæst af den foreslåede § 10, *stk. 2*, at ministeren for byer og landdistrikter fastsætter nærmere regler om udmøntning og anvendelse af tilskud efter *stk. 1*.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil medføre, at ministeren for byer og landdistrikter vil fastsætte nærmere regler om bl.a. anvendelse, tildeling og hjemtagning af de midler, der er afsat under forsøgsordningen, og regler overførsel af ubrugte midler og brug af administrative systemer. Der forventes således bl.a. fastsat regler om, at midlerne til etablering af velfærdsfunktioner vil kunne anvendes til bl.a. ombygninger og drift, f.eks. tilskud til løn, og at midlerne til fornyelse af bymidten vil kunne anvendes til forsøgskommunernes indsatser og aktiviteter i bymidterne, f.eks. områdefornyelse, bygningsfornyelse, friarealforbedring, projektledelse og evaluering.

Ministeren for byer og landdistrikter forventes også at fastsætte regler om, at midlerne vil blive fordelt ligeligt mellem de udvalgte bymidter, og at eventuelle overskydende beløb – for det tilfælde, at nogle af forsøgskommunerne ikke gør brug af hele deres andel – vil blive fordelt ligeligt mellem de øvrige byer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 6

Forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg

Til § 11

Kommunerne er omfattet af det almindelige legalitetsprincip, som betyder, at kommunernes opgavevaretagelse er betinget af, at der er hjemmel i lovgivningen, og at opgavevaretagelsen ikke strider mod lovgivningen.

Kommunerne kan herudover i et vist omfang få dispensation til at fravige gældende regler i medfør af eksisterende forsøgsbestemmelser i lovgivningen. Forvaltningen heraf er baseret på en forudsætning om lighed, således at lovgivning gælder lige for alle landets kommuner.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 11, stk. 1, at ministeren for byer og landdistrikter efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen kan forlænge forsøgsperioden indtil senest den 31. december 2031.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ministeren for byer og landdistrikter efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen i en forsøgskommune vil kunne forlænge forsøgsperioden med op til to år, dvs. indtil senest den 31. december 2031. Ministeren vil dermed også få mulighed for at meddele en forsøgskommune en forlængelse af kortere varighed end to år, f.eks. indtil den 31. december 2030.

Det følger dernæst af den foreslåede § 11, stk. 2, at ministeren for byer og landdistrikter fastsætter nærmere regler om forlængelse, offentliggørelse, indberetning og evaluering af forsøg, der gennemføres efter denne lov.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ministeren for byer og landdistrikter forventeligt vil fastsætte regler om minimumskrav til kommunalbestyrelsens ansøgning om forlængelse, om ansøgningsfrist og om de kriterier, som ministeren vil skulle anvende ved bedømmelsen af en ansøgning om forlængelse.

Ministeren for byer og landdistrikter forventes endvidere at anvende bemyndigelsen til at fastsætte regler om minimumskrav til forsøgskommunernes offentliggørelse af beslutninger om at iværksætte forsøg, herunder indholdet heraf, og regler om, at kommunalbestyrelserne i forsøgskommunerne underretter By-, Land- og Kirkeministeriet om sådanne beslutninger. Ministeren vil desuden kunne fastsætte regler om, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre de iværksatte forsøg på kommunens hjemmeside.

Bemyndigelsen forventes tillige anvendt til at bestemme, at kommunalbestyrelsen snarest muligt vil skulle orientere By-, Land- og Kirkeministeriet om forsøg, som iværksættes, ændres eller afbrydes.

Ministeren for byer og landdistrikter forventes dernæst at anvende bemyndigelsen til at fastsætte regler om krav til evalueringen, herunder indhold og offentliggørelse heraf, samt regler om, at evalueringen vil skulle indsendes til By-, Land- og Kirkeministeriet.

Der forventes bl.a. at blive fastsat krav om, at forsøgskommunerne vil skulle gennemføre en ”formativ virkningsevaluering” af deres indsatser. Sådanne krav vil f.eks. kunne omfatte en beskrivelse af forsøgsprojektets vigtigste aktiviteter og indsatser, forventede effekter og resultater samt en beskrivelse af evalueringsmetoden. Ud over en evaluering af, hvordan de gennemførte forsøg efter denne lov bidrager til at skabe liv i bymidten, vil der blive stillet krav om evaluering af hvordan de nye velfærdsfunktioner, det offentlig-private samarbejde og den generelle forskønnelse eller reovering af bymidten bidrager til at skabe liv i bymidten. Derudover vil forsøgskommunerne skulle vurdere effekten af forsøgene samt oplyse metoden til denne dokumentation af udviklingen af liv i bymidten. Forsøgskommunerne vil skulle vælge de områder, hvor vurderingerne gennemføres, ud fra en vurdering af, hvad der kan lade sig gøre, er relevant og er mest retvisende.

Endelig forventes der at blive fastsat minimumskrav om dels systematisk dataindsamling i starten af forsøgsordningen (baseline), midtvejs i forløbet (forventeligt i 2026) og til slut i 2029, dels målinger af byliv mindst to gange om året i hele forsøgsperioden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 7

Ikrafttrædelse

Til § 12

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2024.

UDKAST